

Revistă premiată cu medalia și diploma „Pamfil Șeicaru” pentru literatură 2008 și „Premiul de excelență” al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România 2011-2012

Climata

134 Director fondator: Ion Iancu Vale
Director editor:
Anul 15 prof.dr. Gheorghe-Valerică Cimpoca
februarie 2021 Director imagine: Anton Gagi

literare

Revistă literară și de cultură românească
Fondată: mai 2007

Constantin Brâncuși (n. 19 februarie 1876 - d. 16 martie 1957)

CUPRINS

Walt Whitman/ Poeme...3
Gheorghe Valerică Cimpoca/ În căutarea adevărului (52)...4
Dragoș Niculescu/ Filozofia și știința cub semnul unității...6
Anton Găgiu/ Filozofia mea (1)...8
Firiță Carp/ Capră în altă poveste...9
Dan Șalapa/ Poeme...10
Florian Copcea/ Plăcerile lecturii și ale creației...11
Livia Ciupercă/ Brâncușiană...12
Mihai Batog Bujeniță/ Enigmele de sub tălpile noastre...13
Al Florin Țene/... 86 de ani de la nașterea lui Grigore Vieru...15
Aurel Goci/Proza sapiențială și eflorescența tradiției...16
Lucian Gruia/ Simfonie în doi...17
Vasilica Ilie/ Între Iubirea Divină și cea pământeană...18
ITHACA/ Colaj liric...20
Carmen Georgeta Popescu/ Poeme...21
Ecaterina Chifu/ Ardealul în opera lui Nicolae Balcescu...22
Păstorel Teodoreanu/ Terapie prin umor...23
Ionel Necula/ Ipostaza neamului urgisit de istorie...24
Lucretia Berzințu/ In memoriam - Lică Bluthal...25
Sandrina Gavrițoia/ În căutarea lui Paul Alep...26
Mircea Istrate / Poeme...28
Paul Leibovici/ Pandemia...29
George Petrovai/ „Ciociara,, romanul lui Alberto Moravia...30
Victor Atanasiu/ Programul de autocumințire al rebelului...32
Gheorghe Constantin Nistoroiu/ Luceferi ai ortodoxiei...34
Gabriel Mihalache/ Un poet uitat?...36
Ion Iancu Vale/ Fugind...38
I.I.V./Societatea Scriitorilor Târgovișteni, în an aniversar...39
Ziua Internațională a Limbii Romane/Propus de Marin Ilie...39

INFO CLIMATE

Coperta 1

**Constantin Brâncuși -
„Following Brâncuși”**

CONTURI PENTRU DEPUNERI DESCHISE LA BANCA TRANSILVANIA TÂRGOVIȘTE

**RO54 BTRL 01601201U02393XX - pentru depuneri în LEI - RO 04 BTRL EURCRT00U0239301 - PENTRU
DEPUNERI ÎN EURO (SWIFT: BTRLR022) - USD: RO44BTRLUSD CRT00U0239301**

Redacții asociate - România:

Bacău, Bistrița, Brașov, Cluj-Napoca, București, dev,
Focșani, Iași, Suceava, Turnu-Severin, Hunedoara,
Mangalia, Olănești, Dragnea, Ploiești.

Alte țări: Anglia, Australia, Belgia, Canada,
Danemarca, Elveția, Franța, Germania, Gibraltar,
Israel, Italia, Macedonia, Portugalia, Republica
Moldova, Serbia, Spania, SUA, Ucraina.

Colaboratori principali: Mihai Antonescu, Nicolae Bălașa, Elena Buică, Roni Căciularu, Luca Cipolla, George Coandă, Florian Copcea, Melania Cuc, Emilia Dănescu, Mircea Drăgănescu, George Filip, Dan Gîju, Dimitrie Grama, Dragoș Niculescu, Djamel Mahmud, Menuț Maximilian, Gavril Moisa, Octavian Mihalcea, Monica Mureșan, Ștefan Lucian Mureșanu, Florin Vărlan Neamțu, George Petrovai, Vavila Popovici, Georgeta Resteman, Puiu Răducănu, George Roca, Viorel Roman, Dorel Schor, Claudia Serea, Gabriela Căluțiu Sonnenberg, Al. Florin Țene, Baki Ymeri, Mihaela Loredana Mușetescu, Gheorghe Neagu, Mihai Merticaru, Ioana Stuparu.

Răspunderea deontologică a materialelor publicate aparține exclusiv semnatarilor

Redactor șef: Ion Iancu Vale

Redactor șef-adjunct: prof.dr. Gheorghe Valerică Cimpoca

**Colegiul redacțional: Anton Găgiu, Florea Turiac, Gabriel
Mihalache, George Piteș, Vasile Didoacă Dojana, Grigore
Grigore, Ion Teodor Palade, Sebastian Drăgan, Carmen
Georgeta Popescu, Ion Sorin Ivașcu**

Fondatori:

**Ion Iancu Vale
Mircea Cotârță
Sebastian Drăgan**

Revistă editată de Societatea Culturală și Prietenie „LA NOI ACASĂ” Târgoviște ISSN 1843-035X

Revista apare în colaborare cu Societatea Scriitorilor Târgovișteni

Tehnoredactare: Mariana Briceag; Secretariat: Reta Sofronie Iancu; Administrare site: Dorin Let

Poezii de Walt Whitman - (1819-1892)

A trăi mereu, a muri mereu

O VLAȚĂ mereu - mereu murind!
O, îngropările din mine, din trecut și din prezent!
O, eu, în timp ce merg înaintea, material, vizibil, imperios ca întotdeauna!
O, eu, ceea ce am fost ani de zile, acum mort (nu mă lamentez - sunt mulțumit;)
O să mă desprind de acele cadavre ale mele, pe care le întorc și le privesc în locul unde le-am aruncat!
Pentru a trece mai departe, trăiește! (Trăiești mereu!) Și lăsați cadavrele în urmă!

Dumnezeu

Gândul infinitului - Totul!
Fii tu Dumnezeu meu.

Iubitor divin și tovarăș perfect!
În așteptare, conținut, încă invizibil, dar sigur;
Fii tu Dumnezeu meu.

Tu - tu, Omul ideal!
Corect, capabil, frumos, conținut și iubitor;
Complet în corp și extins în duh,
Fii tu Dumnezeu meu.

O Moarte - (căci Viața și-a servit rândul;)
Deschis și descinzător la palatul ceresc!
Fii tu Dumnezeu meu.

Cel mai tare, cel mai bun, văd, concep, sau știu,
(Pentru a rupe legătura stagnantă - tu, tu, pentru a elibera, Suflet,) Fii tu Dumnezeu meu.

Sau tu, Cauza Veche, când evoluați;
Toate ideile grozave, aspirațiile curselor; Tot ce exaltă, te eliberează, Sufletul meu!
Toate eroismele, faptele pasionaților de zbor;
Fiți dumnezeii mei!

Sau timp și spațiu!
Sau formă a Pământului, divină și minunată!
Sau o formă în mine însumi - sau o formă corectă, eu, revelat, închin,
Sau orb lustruit de Soare, sau stea de noapte:
Fiți dumnezeii mei.

Am visat un vis

Mi s-a arătat în vis un oraș care nu poate fi biruit chiar dacă s-ar năpusti asupra lui tot restul pământului,
Și-am visat că era noul oraș al Prieteniei,
Și că-n acel oraș, mai presus de toate, era prețuită o robustă și mare iubire,
Și se vedea că era așa din tot ce făceau cetățenii acelui oraș în tot ceasul,
Și din privirile și din toate vorbele lor.

Mai drag îmi ești acum, o suflet

Întârzie acum, Suflet,
Pleacă cu mine spre Regiunea Necunoscută,
Unde nici pământul nu este pentru picioare, nici vreo cale de urmat?

Nici o hartă, acolo, nici ghid,
Nici sunetul de voce, nici atingerea mâinii umane,
Nici fața cu carne înflorită, nici buzele, nici ochii nu sunt în țara respectivă.

Nu știu, Suflet;
Nici tu nu ești - totul este un gol înaintea noastră;
Toate așteaptă, nedecise, în acea regiune - acel pământ inaccesibil.

Până când se înnoadă legăturile,
Toate legăturile veșnice, timpul și spațiul,
Nici întunericul, gravitația, sensul, nici limitele nu ne-au legat.

Apoi am izbucnit - plutim,
În Timp și Spațiu, Sufletul - pregătit pentru ei;
În egală măsură, echipați-vă în cele din urmă - (O bucurie! O rod al tuturor!)
Pe care să-l îndeplinească, O Suflet.

Tinerete, ziuă, bătrânețe și moarte

Tinerete, mare și tare, iubitoare - tinerete plină
de grație, forță și fascinație,
Știi tu că Bătrânețea te poate urma cu aceeași
grație, forță și fascinație?

Splendidă, plină zi, ziuă a imensului soare, a acțiunii, ambiției, râsului,
Noaptea te urmează pe-aproape, cu milioane
de sori și cu somnul și cu reconfortatul întuneric.

În căutarea adevărului (52).

Tot ce se întâmplă în Univers se face cu știința Creatorului

„Dumnezeu nu are consilieri, de aceea Universul este veșnic” - Valeriu Butulescu

Gheorghe Valerică CIMPOCA

Prof.dr. Gheorghe Valerică CIMPOCA

O dată cu pandemia mondială datorată coronavirusului SARS-CoV2 (Sindrom Acut Respirator Sever – CoronaVirus), de la începutul anului 2020, a apărut imediat și noțiunea de “distanțare socială”, care chipurile ar salva omenirea de la un dezastru. Prin această măsură, autoritățile planetare, printre care OMS (Organizația Mondială a Sănătății), se referă la păstrarea unei distanțe de minimul 2 metri dintre persoane, astfel încât coronavirusul apărut să nu se transmită de la o persoană la alta. Nimeni nu știe cu precizie natura virusului nou și nici modul de răspândire de la o persoană la alta, dar măsura distanțării a fost impusă. O altă măsură luată la scară planetară a fost aplicarea unei măști pe față, chipurile ca să oprească virusul să intre prin căile respiratorii în corpul uman. Pe lângă aceste măsuri individuale s-au luat și alte restricții cu privire la circulația persoanelor și numărul acestora la o întrunire de orice natură (concert, teatru, cinematograf, nuntă, botez, înmormântare, etc.). Cu toate măsurile luate, virusul a „revenit” de mai multe ori și cu efecte și mai dăunătoare. De fiecare dată când revine, virusul are o altă “înfățișare”, greu de recunoscut. Oamenii de pretutindeni au intrat în panică și în loc să caute soluții normale de vindecare în caz de infectare cu noul virus apărut, au găsit o singură soluție de apărare, un vaccin preparat în grabă, care are în compoziție molecule cu proteine ARN (Acid Ribo Nucleic), de tip mesager, altele decât cele ale virusului. Chipurile, acest vaccin ar păcăli sistemul de apărare și ar declanșa anticorpi împotriva virusului SARS CoV 2. Am mai auzit de acest mecanism de apărare la plantele trasmutate genetic. Pentru omenire fost o mare păcăleală și o mare catastrofă. A fost impusă de companiile multinaționale (Pioner, Monsanto, etc.) care doreau mărirea recoltelor de cereale și legume, prin introducerea unor gene rezistente la condițiile vitrege de dezvoltare (secetă, frig, etc.). Aceste plante mutate genetic au dat rezultate pe o durată scurtă de timp, iar pentru cultivarea acestora trebuia să cumperi semințe de la firmele autorizate în acest scop. Oamenii s-au năpustit și au cumpărat

asemenea plante mutate genetic cu speranța că vor obține recolte mari și se vor îmbogăți. În același timp au renunțat la semințele tradiționale pe care le cultivau de mii de ani. Au crezut că noile plante se vor perpetua de la un an la altul, dar s-a constatat că după cel mult doi ani, recoltele lor cu plante mutate genetic nu mai produceau aproape nimic. Genele noi introduse în plantă au șters o parte din genele plantei de origine, astfel că noua plantă a devenit un mutant. Oamenii care au consumat cereale și legume tranmutate genetic au căpătat diverse boli. Lucrurile sunt complicate la nivel celular și orice modificare în structura celulară a unei plante sau a unui animal, inclusiv la om, duce automat la modificarea genelor, la boli necunoscute, sau chiar la moarte. Oamenii de știință, care sunt adepții teoriei lui Darwin și care consideră că omul se trage din specia maimuțelor, ar trebui să știe că nu este bine să se joace cu genele din celulele umane. Este o politică mondială de a vaccina oamenii cu vaccinuri neverificate, cu consecințe necunoscute. Nu există o unică soluție pentru a scăpa de pandemie, iar această soluție nu este un vaccin purtător de ARN mesager, care să păcălească corpul uman și să producă anticorpi de apărare. Au apărut deja cazuri mortale la unele persoane vaccinate împotriva virusului SARS-CoV 2, care în loc să producă imunitate, au declanșat alte boli grave. Chiar și persoanele vaccinate împotriva virusului SARS CoV 2, care nu au avut reacții adverse, nu sunt protejate mai mult de câteva luni, după care trebuie să se vaccineze din nou. Nu se știe cât timp și cu câte vaccinuri se poate imuniza o persoană. Nu are nici un sens vaccinarea în fiecare an a peste 5 miliarde de oameni de pe planetă (5,6 miliarde din cei aproape 8 miliarde pentru a avea aproape 70% din populație vaccinată). Este una dintre cele mai costisitoare metode, care implică sute de miliarde de dolari. Rechinii industriilor farmaceutice care sunt principalii beneficiari, nu sunt singurii care profită de pe urma pandemiei. Pe lângă măsura vaccinării se păstrează și celelalte măsuri precum; purtarea măștilor, distanțarea, limitarea circulației și participarea cu un număr restrâns de persoane la activitățile culturale și sportive. O metodă de apărare mult mai simplă și mai puțin costisitoare ar fi utilizarea unor medicamente adecvate în tratarea bolnavilor care prezintă cazuri grave. Aceste cazuri grave nu depășesc o persoană la mia de locuitori (adică 10 milioane persoane pe întreaga planetă). De-a lungul timpului au fost mai multe pandemii umane provocate de virusuri, care au trecut

fie prin imunizarea naturală a oamenilor, fie prin utilizarea unui singur vaccin cu efect pe o durată mare de timp. Să nu uităm că numai mamiferele pot fi purtătoare a cel puțin 320.000 de specii diferite de virusuri, fără a lua în considerare pe cele de la plante. Virusurile reprezintă un fenomen nici 100% bun, nici 100% rău. Pot să ne aducă avantaje sau pierderi. Totul e relativ și depinde de virus, de situație, de referința aleasă. Virusurile sunt îngerii întunecați ai evoluției, splendizi și siniștri. Și tocmai asta îi face atât de interesanți. Virusurile neucid cu milioanele, dar, fără ele, viața ar fi imposibilă. Jonson Shepherd, cercetător în neurologie la Universitatea din Utah, afirmă că gena ARC din ADN-ul uman, care joacă un rol esențial în cunoaștere și memorie, a fost dobândită datorită unui virus, în urmă cu milioane de ani. Se pare că virusurile au jucat roluri cruciale în declanșarea unor tranziții majore în procesul de evoluție. Deși temute ca agenți ai bolilor, virusurile fac și diverse minuni, modelând evoluția încă de la începuturi. Circa 8% din ADN-ul uman provine de la virusurile care i-au infectat pe strămoșii noștri și care și-au lăsat genele virale în genomurile acestora. Alte gene cooptate de la virusuri contribuie la creșterea embionilor, reglează sistemele imunitare, opun rezistență cancerului – efecte importante care deabia acum încep să fie înțelese. Cercetătorii au descoperit peste 152 de gene moștenite de la strămoșii noștri care ne ajută la declanșarea sistemului imunitar și care permit să lupte cu noile virusuri apărute atunci când ne deplasăm de la o zonă la alta pe planeta noastră. În epoca modernă, orice om care se deplasează de la un continent la altul cu avionul, pătrunzând într-un loc în care condițiile sunt cu totul diferite față de cele în care a crescut, iar noile condiții sunt diferite, trebuie să aibă imunitate la virusurile noului loc.

Înainte de începerea globalizării, adică până în secolul al XXI-lea, orice om care se deplasa în altă zonă, făcea preventiv toate vaccinurile împotriva virusurilor din noul loc sau lua cu el medicamente adecvate. Să nu uităm că pandemiile datorate virusurilor, cu consecințe mondiale, au apărut în urma coteropirilor teritoriale sau a războaielor extinse pe arie mare. De cele mai multe ori, cuceritorii au dus în teritoriile coteropite virusuri la care ei erau imuni, dar care au omorât populațiile băștinașe. Și acum împrăștierea virusului s-a petrecut prin deplasarea celor infectați de la un loc la altul. E posibil ca acest lucru să se fi făcut cu știința unora, iar virusul să fi fost produs în laborator. Nu putem elimina virusurile, în cel mai bun caz ne protejăm temporar de ele prin diferite metode de apărare, până când se crează în corpul nostru anticorpi. Dacă am elimina toate virusurile, imensa biodiversitate care înzestrea planeta noastră s-ar prăbuși. Nu înțeleg de ce s-a pornit o propagandă nimicitoare la adresa omului actual, când a apărut coronavirusul SARS CoV 2. S-a profitat de apariția acestui virus și s-a atentat la libertatea și evoluția omului. Oare nu se știe că toate lucrurile care se mișcă trebuie

să aibă libertate? Fără această libertate nu există nimic, nici evoluție, nici viitor. Ce au reprezentat ultimii doi ani pentru omenire? Un spectacol grotesc regizat din umbră de oameni rău intenționați. Pentru aceasta au pus în mișcare toate mijloacele de informare în masă ca să inducă frica în oameni. Peisajul creat seamănă cu un tsunami înămolit, cu case și mașini răsturnate, cu vieți sfărțecate și duse de un val întenebrat. Privitorul fiind fericit că totul se petrece pe un ecran, undeva departe de el. O perioadă în care ni se induce ideea că arta, literatura și libertatea nu reprezintă lucruri de primă necesitate. Că a se săruta, a se îmbrățișa, a-și strânge mâna, a crede într-un Dumnezeu creator, devin crime împotriva umanității. Ne-am fi așteptat la orice, numai la așa ceva nu. Cum și unde să te adăpostesti de vreme rea, dacă acesta se află chiar în interiorul tău? Asistăm neputincioși la o decimare, cât și la o sărăcire a oamenilor. O populație cu botnițe divizată (divide et impera?) prin gesturi barieră și tot felul de distanțări, așa-zis sociale, sufocată cu propriul său dioxid de carbon, este mai ușor de ținut în lesă. Controlată nu numai de acel individ invizibil, impalpabil, ci mai ales de cei care vor să stăpânească lumea, adică bogații planetei, care vor să elimine categoriile de oameni care în opinia lor nu le mai aduc beneficii. Printre cei care trebuie eliminați se regăsesc oamenii în vârstă și cei cu probleme medicale. Oare este mai bine să folosești roboți? Dar și aceștia se pot infecta cu virusi cibernetici, nu mult diferiți de virusurile pentru oameni sau plante. Comun tuturor virusurilor este informația pe care o poartă (primele virusuri în ARN, iar celelalte în programe cibernetice scrise de om). Dumnezeu când a creat Universul și toată natura vie și moartă, nu și-a luat consilieri. A creat totul singur și acest lucru se vede în perfecțiunea Universului. Omul, din lene și/sau neștiință, s-a folosit de consilieri tot din rândul lui, iar dacă aceștia au fost nepregătiți sau rău intenționați, a creat monștri care se întorc împotriva lui. În concluzie, virusurile ne dau lucruri bune, dar ne fac și rău. Poate că motivul pentru care sunt atât de dificil de poziționat pe arborele vieții este istoria vieții, la urma urmelor, nu are neapărat forma unui copac. Analogia cu arborele e doar modul nostru tradițional de a ilustra evoluția, canonizat de Charles Darwin. Însă Darwin nu știa nimic despre virusuri și nici despre alte lucruri care au stat la baza apariției omului. Cu timpul omul descoperă și alte minuni ale Creatorului despre apariția și evoluția universului. Și dacă reușind să le vedem în toată complexitatea lor, noi, oamenii, vom ajunge la o viziune mai clară asupra conexiunilor încâlcite din natură, dacă reflectând asupra conținutului nostru viral vom reuși să fim mai detașați, lăsând ca fiecare om să decidă dacă aceștia ne fac mai mult bine sau mai mult rău. Important este cum privești tu viața, cum comunică cu Dumnezeu și cum iubești.

Va urma

FILOZOFIA ȘI ȘTIINȚA SUB SEMNUL UNITĂȚII

Dragoș NICULESCU

Continuare din nr. trecut

2.3. Principiile de care trebuie să ținem seama în abordarea sistemelor complexe.

Considerăm important de trecut în revistă, pe scurt, principiile de care trebuie să ținem seama în abordarea sistemelor complexe, deci și a macrosistemelor care fac obiectul ontologiei secunde – sistemul socio-tehnicist, socio-istoric, socio-civilizațional: • principiul coordonabilității, complexe, enunțat de M. Mesarovič (1970), arată că reglarea centralizată a unui sistem complex, chiar dacă este posibilă, nu este avantajoasă, din cauză că fiecare subsistem are tendința de a-și rezolva propriile sale probleme fără a ține seama- sau chiar intrând în competiție cu celelalte subsisteme. Astfel, este necesar un sistem coordonator, care să rezolve, în interesul unității și integrității sistemului, contradicțiile și conflictele care apar între diferitele subsisteme la nivel local;

- principiul incompatibilității, formulat de L. A. Zadeh (1973), arată că, cu cât complexitatea sistemului este mai mare, cu atât scade posibilitatea de a-l descrie în mod riguros, până la un nivel dincolo de care precizia și relevanța se exclud reciproc. Iar pe măsură ce sistemul devine tot mai complex, relevanța modelului devine tot mai mică; • principiul optimalității, formulat de F. Stănciulescu (1982), arată că, dacă un subsistem al unui sistem complex nu este optimal în relațiile sale cu celelalte subsisteme, atunci nici sistemul complex nu mai este optimal. Pentru a putea respecta acest principiu, subsistemele trebuie uneori să-și sacrifice optimalitatea ideală, pe care ar putea-o atinge în cazul în care ar fi izolate, pentru a asigura optimalitatea sistemului complex din care fac parte;

- principiul de incertitudine, formulat de F.

Stănciulescu (1982), relevă că, într-un sistem complex, compus din mai multe subsisteme intercorelate, starea unui subsistem și interacțiunea lui cu celelalte subsisteme pot fi simultan determinate numai până la un anumit grad de acuratețe. Acest principiu ar putea fi pus pe același plan cu teorema de indecidabilitate a lui Gödel sau cu principiul de nedeterminare al lui Heisenberg, din fizica cuantică. După cum se observă, dificultățile care intervin în cunoașterea și controlul sistemelor complexe provin atât din caracteristicile lor cantitative, date de numărul mare de elemente din care sînt alcătuite, cît și din aspectul calitativ, al specificului funcționării acestor elemente sau subsisteme.

2.4. Teoria sistemică, între ordine, dezordine și catastrofă.

A. Restian, citîndu-l pe Grunberg (1977), spune: "Chiar și teoria sistemelor recunoaște că, în funcție de mulțimea elementelor, de relațiile cu mediul, de factorul timp, de coeficientul de complexitate și de natura relațiilor dintre mărimile de intrare și mărimile de ieșire, sistemele pot fi finite sau infinite, închise sau deschise, statice sau dinamice, simple sau complexe, determinate sau probabiliste, liniare sau neliniare și așa mai departe". Teoria sistemică, extrem de valoroasă în ceea ce privește descrierea și studiul funcționării sistemelor, deși este un instrument bun de abordare a lumii, prezintă, în afara limitelor generaliste și nongenetice menționate anterior, chiar limite izvorîte din natura existențială a sistemelor la care se referă, cum sînt acelea izvorîte din faptul că posibilitatea descrierii exacte a unui sistem scade odată cu creșterea complexității, până la un nivel dincolo de care precizia și relevanța se exclud reciproc sau din caracterul integrativ al sistemelor, din faptul că sistemele, întrepătrunzîndu-se atît de mult, granițele dinte ele se estompează și devin mai vagi. L. A. Zadeh chiar vorbește despre "sistemele vagi", care sînt formate din elemente care nu aparțin în totalitate- sau care aparțin, în același timp, la mai multe sisteme, implicate într-o funcționalitate a situațiilor intermediare, situații denumite grade de apartenență. Există totuși o contradicție majoră între sensul evoluției boltzmanniene a sistemelor spre o stare de dezordine maximă, corespunzînd creșterii de entropie, conform formulei $S = k \log P_n$, unde P_n reprezintă probabilitatea elementelor n de a se afla într-o anumită stare și evoluția unor fenomene și sisteme către ordine și organizare, către o distribuție uniformă și omogenă, cu scăderea pînă la minim a entropiei lor. Împotriva celui de-al doilea principiu al termodinamicii, care postulează creșterea entropiei, adică a dezordinii și

dezorganizării, deci a ireversibilității fenomenelor și a asimetriei timpului, care marchează diferența dintre trecut și viitor; teoria generală a sistemelor nu poate să explice și să depășească acest impas, dilemă care vizează, finalmente, modul în care sistemele apar și persistă cel puțin o anumită perioadă de timp. Sinergetica este o ramură a teoriei sistemelor care studiază autogenerarea acestora, ca urmare a fenomenelor de cooperare, prin tranziții de fază, fenomene critice, catastrofe etc. Ea apelează la teoria catastrofelor, elaborată de R. Thom în 1972 și care studiază tocmai sistemele în care anumite puncte ale sistemului, care pot fi numite puncte de bifurcație, încetează de a mai fi stabile, apărând o discontinuitate, o catastrofă. Și din nou ne confruntăm cu impasul ordine-dezordine, căci unele catastrofe pot duce la apariția unei stări de dezordine, dar altele pot duce la apariția ordinii, plecând de la dezordine, alegere pe care motivul restructurării bruște a sistemelor, în care ele încetează de a mai fi stabile, nu o duce pînă la o ipostază certă și explicabilă.

În legătură cu reglarea sistemelor prin prevenirea erorilor, A. Restian utilizează exemplul semnificativ al funcționării și reglării organismului uman prin intermediul mecanismului de feed-before. El spune: "Jocul presupune existența a cel puțin doi parteneri, care intră în competiție. Între organism și mediu competiția se desfășoară pentru ordine și dezordine. Conform celui de-al doilea principiu al termodinamicii, mediul tinde să reducă ordinea și să crească dezordinea, dar, prin intermediul mecanismului de feed-before, organismul caută să-și păstreze și chiar să-și crească ordinea și organizarea. Ordinea pe care o pierde organismul este preluată ca dezordine de către mediu, iar dezordinea pe care o pierde mediul este preluată ca ordine de către organism. Jocul dintre organism și mediu este, deci, un joc cu sumă nulă, în care tot ce pierde un partener este preluat de către celălalt.

Referitor la sistemele disipative, adică sistemele care își cresc ordinea pe seama mediului înconjurător sau a altui sistem din mediul înconjurător, despre a căror entropie I. Prigogine arată că scade pe seama creșterii entropiei mediului, și referitor la cel de-al doilea principiu al termodinamicii, acest principiu se referă la sistemele închise, adică la sistemele adiabactice, care sînt sisteme ideale, sisteme care nu există în realitate. Extinderea, de către R. Clausius, a acestui principiu asupra întregului univers a condus la o situație paradoxală pentru că dacă, în conformitate cu primul principiu al termodinamicii, energia universală rămîne constantă, în conformitate cu cel de-al doilea principiu al termodinamicii, entropia universului tinde să crească la maximum. După cum spuneam, extinderea principiilor la nivelul întregului univers le așează pe poziție de

contradicție, pentru că, dacă energia rămîne constantă și nu se pierde nici un fel de energie potențială, dacă nu se realizează nici o pierdere irecuperabilă de lucru mecanic potențial, atunci entropia nu poate să crească. Deși cercetătorul este tentat foarte ușor să alunece în generalizare, de cele mai multe ori greșită a conceptului său teoretic, și deși el însuși a generalizat entropia gazului ideal asupra gazului real, care nu este adiabatic, Max Plank a ridicat obiecții severe față de afirmațiile lui R. Clausius, afirmînd că energia și entropia universului nu au nici un sens, deoarece astfel de mărimi nu pot fi definite riguros. Construit însă pe aceste noțiuni și pe extinderea abuzivă a celui de-al doilea principiu termodinamic la sistemele deschise ale lumii reale, acest paradox a generat, la rîndul lui, alte paradoxuri, așa cum este moartea termică a universului sau paradoxul biologic și al existenței sistemelor în general.

Sesizarea, de către A. Restian, cu finețe, a legăturilor dialectice dintre ordine și dezordine este extrem de utilă în cazul raportului subsisteme – suprasisteme, căci ordinea generală a suprasistemului este mult mai importantă și mai stabilă decît dezordinea trecătoare produsă de transmiterea informației și procesele de reglare. Din această cauză, sistemele biologice demonstrează poate cel mai bine faptul că o creștere a entropiei unor sisteme poate fi folosită pentru creșterea negentropiei suprasistemului din care ele fac parte. Referitor la modalitatea de structurare a sistemelor complexe, se vorbește, în domeniul integronicii, adică al integrării științelor, de o ordine optimală, care este acea ierarhie de integroni, de care vorbește F. Jacob (1970). Ea vizează construirea sistemelor complexe într-un mod mult mai sigur și mai economic, din unități mai mici, care se assemblează apoi, pe seama afinităților dintre ele, în unități mai mari. Celulele care dau naștere țesuturilor, fac și ele parte din această ierarhie de integroni. Această agregare selectivă urcă de la celule la ființa animală și umană și are la bază relații de atracție, de respingere, de indiferență sau de ignorare, prin combinarea cărora pot apare o mulțime de tipuri de combinații posibile.

Va continua

FILOZOFIA MEA (1)

Anton GAGIU

În rândurile ce urmează nu va fi vorba de o nouă doctrină filozofică a momentului istoric pe care-l trăim, ci de o filozofie de viață, sau despre cum se vede ea prin ochii omului care a trăit și a văzut multe. Suntem tentați de multe ori să comparăm faptele noastre cu cele pe care le-am văzut ca fiind săvârșite de altcineva în împrejurări similare. Dar, așa cum niciun om nu seamănă unul cu altul, nici faptele nu seamănă, pentru că ea, fapta este aidoma omului care o săvârșește. Cu alte cuvinte nici dacă am fi gemeni toți, faptele noastre nu ar fi la fel pentru că mintea acționează diferit în momente diferite. Altfel spus, modul de a gândi și de a acționa ne deosebește pe unii de alții și pe toți în ansamblu. Desigur luăm în calcul pentru a măsura această deosebire nivelul de educație, profesia, mediul în care trăiește omul respectiv, convingerile de orice natură, dar și... EXPERIENȚA DE VIAȚĂ. Pentru că această este o probă palpabilă a ceea ce a însemnat omul respectiv pentru societate. Adică ce lasă în urma sa: o lucrare indiferent de ce natură sau mai multe; o idee sau un mănunchi de idei; un model de a fi, de a trăi și de a acționa; o metodă de a cunoaște sau a conduce mulțimile sau lucrurile; o inovație fie ea cât de mică, dar una care să... miște ceva în societate; nivelul său de utilitate pentru comunitate, altfel spus ce raport a realizat între cât a consumat din resursele societății și cât a produs. La acest ultim aspect se înțelege că trebuie să fi produs mai mult decât a consumat pentru că altfel a trăit pe datorie. Acest ultim aspect semnalat va fi dezvoltat într-o intervenție separată, pentru că necesită o atenție mai mare, fiind generalizat la nivel social. Sunt oameni care

caută toată viața un loc al lor în societate și soarta îi săvârșește destinul și tot nu a găsit locul respectiv, alții încearcă mereu și punctul final al existenței tot într-o încercare îi surprinde. Cu siguranță aceștia rămân datori societății, iar această datorie se repercutează și asupra moștenitorilor, pentru că luatul de la societate pentru ei intră în fibra genetică și se transmite din generație în generație. Pe unii dintre ei parcă îi auzi spunând: „societatea e obligată să-mi dea pentru că sunt cetățean și am drepturi”. Și din păcate sunt mulți cei care gândesc așa, refuzând să admită că drepturile sunt legate indubitabil de... obligații. E unanim recunoscut faptul, că în ziua de azi democrația are limitele sale, că nu există societate perfectă, că așa cum e aceasta, are mai puține lipsuri decât alte moduri de organizare, că aceasta scoate la suprafață uneori ceea ce are mai rău în interiorul său, Doamne! Și cât rău are pe alocuri încât odată ieșit la suprafață nici nu mai are loc de alte metehne, care parcă se întrec în a adânci și mai mult prăpăstiile existente deja. Și care ar fi aceste metehne scoase la suprafață de o societate care se zbate să-și găsească echilibrul: închiderea porților pentru valoare și a tot ce ar putea însemna aceasta; ridicarea prostiei la rang de virtute, a cumetriei la nivel de obligație morală; cultivarea compromisului la tot pasul (sub masca zicalei „trebuia să treacă”); se inventează feluri de a fi și de a acționa, cum ar fi „merge și așa”; disprețul devine monedă de schimb, iar demagogia emblemă. Sunt inventate concursuri între combatanți cum ar fi cel intitulat „, cine minte mai mult” sau „care e cel mai bun demagog” și aici e înghesuială mare, de parcă trăim într-un bâlci permanent unde micii și berea sunt la liber. Cât de departe

suntem de mottoul lui Immanuel Kant „cerul înstelat deasupra mea, legea morală în mine”, încât simt că suntem tot mai aproape de versurile lui Eminescu: „Unde ești tu Țepeș Doamne/ Ca punând mâna pe ei/ Să-i împarți în două cete/ În smintiți și în mișei/ Și în două temniți large/ Cu de-a sila să-i aduni/ Să dai foc la pușcărie/ Și la casa de nebuni!”. Se spune din popor „cum îți așterni așa dormi”, sau că fiecare om își are un loc al lui sub soare. Așa o fi, nu zic ba, dar ce te faci cu cei care sunt obișnuiți să doarmă în noroi (și nu mă refer la cei care-și dau obștescul sfârșit la ignat) sau pur și simplu nu-i interesează soarta lor sub nicio formă? Suntem copleșiți de atâta suficiență încât nu mai rămâne loc nici pentru o minimă satisfacție de parcă aceasta a devenit obiect de contrabandă, deși produse de contrabandă se găsesc din belșug. Competiția a fost eliminată cu desăvârșire din societate. Păi dacă avem suficiență ce ne mai trebuie competiție? Ar spune un hâtru. Să vă dau exemple? Nu e nevoie, le știți pe toate pentru că trăiți zi de zi cu ele. Unele fac parte din viața dumneavoastră precum obiceiurile zilnice și nici nu le mai băgați în seamă. În fond ce este dreptul social? Este o recunoaștere pe care

→ Continuare în pag. 9

Capră în altă poveste

Firiță CARP

Următoarea întâmplare are farmec, tragism, savoare. I-am găsit chiar și un tâlc. Pe scurt, fiindcă subiectul nu este al meu și nu vreau să-l folosesc decât ca pretext pentru a vă lua cu mine pe o potecă a incredibilului, spun că doi săteni din Bărăgan aveau o dispută între ei, dar și fiecare ceva numai al lui. Unul o capră, altul o căruță. Într-o zi de marți, cred că era marți fiindcă marțea se îngheșuie toate ceasurile rele în cârca lui Cronos, cei doi s-au întâlnit la o barieră de cale ferată, căruțașul așteptând în rând cu alți conducători de vehicule de diverse categorii ridicarea interdicției, capragiul ținându-și averea vie sub control, prin intermediul unei funii, la păscut. Au început să discute în contradictoriu cei doi, apoi s-au încins în vorbe grele, iar ca să nu-și piardă probabil din ochi odrasla patrupedă, pe care nu o prea interesa disputa umană, stăpânul caprei a legat-o de barieră.

În toiul dialogului aprins, deodată, din senin, fără să treacă vreun tren, bariera a trecut de la orizontală la verticală, târând spre cer, definitiv, nevinovatul animal. Mi se pare deseori că țara noastră, din o mie și unu de motive, este chiar o capră aflată la cheremul stăpânului, un om fără inimă, care o poartă pe miriști. Timbre de lipit pe suflet după capricii, doar e vorba nici mai mult nici mai puțin decât de o amărâtă de capră, o iluzionează că este lăsată să pască unde vrea ea, dar în fond e ancorată zdravăn de bariera unui timp nevolnic. De aproape trei decenii stăm legați strașnic la bariera unei iluzii. Adesea trenul speranțelor noastre îmi pare atât de departe, că poate n-o să mai vină niciodată. Însă există riscul ca bariera să zvâcnească la fel ca în poveste, fără avertisment și fără motiv, ca un ghinion, că doar părem a fi o capră tare ghinionistă, și să ne izbirăm cu capul de cerul unei realități dureroase. Sau poate chiar să ne urce în văzduhul nesigur, unde ne vom zbate inutil să respirăm aerul vieții, dacă nu cumva o să ne strânguleze cu funia părelnicelor certitudini. Dragi vremelnici stăpâni ai caprei la care mă refer, faceți ceva și eliberați-o din periculoasa și nedemna prizoniere. În zvârcolirile supraviețuirii, s-ar putea să vă lovească mortal, pentru că nu toate caprele mor spânzurate ca proastele.

→ Continuare din pag. 8

Ți-o dă societatea că ești al ei, adică îți determină un loc al tău distinct și te răsplătește. Atenție! Această răsplată nu vine degeaba, nu e un dat, ci o măsură a modului în care tu ca cetățean te raportezi la societate. Ce înseamnă aceasta? Societatea îți dă, dar trebuie să produci și tu ceva pentru ea, ceva care implicit te face pe tine folositor. Cu alte cuvinte te aduce în situația de a... nu tăia frunze la câini, adică să nu trăiești pe datorie, așa cum spuneam mai devreme. Acolo unde este o comunitate (să pornim mai de la începuturi) există și reguli, pentru că altfel nu se poate, lipsa lor ar crea haos și această formă de organizare nu există nicăieri. Sunt unii, din păcate mulți, care doresc lipsa regulilor sau nerecunoașterea lor spunând că „regula încurcă”, societatea se autoreglează, deci, regula este inutilă. Poate e, dar numai în capul lor. Numai regula îți arată drumul pe care orice membru

al unei comunități îl are de urmat. Păi dacă regula este „să fie competiție”, de ce nu e? Pentru că aici intervine compromisul, anume? „O mână spală pe alta” spune un proverb. Cât de adevărat! Un ins cu un anumit interes, un nemernic, îi spune celui care urmează să devină „individ cu ștaif” (citește „un ales”) că eu te sprijin pe tine să ajungi...cineva, iar tu mă sprijini pe mine cu un mic interes. Așa că mama, fata, amanta, soața, nepoata sau cine o mai fi, devine pila bună de... nimic, dar remunerată pe bune. De ce nu? Pentru că „alesul” nu dă de la el, are balta pește, apoi unde-s mulți nu se vede. Și uite așa se umple schema de netoți care mai de care mai plini de prostie, de parcă undeva s-a deschis un magazin, unde acest „produs” se comercializează la liber. Această situație devine o problemă întrucât nu este o întâmplare, ci a devenit un obicei practicat de toți cei care vremelnici au pâinea și cuțitul. Cum să te opui unei astfel de nenorociri?

Pentru că nenorocire este să fii condus de netoți și sfertodoți. Să intri într-o grevă morală și să semnalezi cazurile care pot deveni izvor de alterare a funcționării normale a societății. Ar trebui să ne întrebăm dacă ne mai putem vindeca de impostură. Se pare că nu. Aceasta se dezvoltă permanent asemenea ciupercilor după ploaie, chiar dacă la noi an de an e secetă, prinde și pe teren arid. La ce bun să crezi că mai rămâne speranța, că într-o zi (cine știe când?) se va schimba ceva în bine și aici. Zicala „timpul le rezolvă pe toate” nu se potrivește, pentru că trece viața pe lângă noi până va fi în stare timpul să curețe mizeria lăsată în urmă de neaveniți, ca să fiu blând cu netoții. De aceea ne acoperă o umbră de la răsărit și până la asfințit unde, așa în semiobscuritate se nasc și cresc monștri, ce, poate mâine vor deveni populația majoritară în acest areal, iar atunci nu va mai fi nimic de făcut.

Va urma

POEME

Dan ȘALAPA

Fugar

N-aș vrea să știu
cum fluturii se-ntorc în coconi,
n-aș vrea nici buza să se-ntoarcă
din sărut,
nici cercul din geometria lui Euclid,
dar, zău, aș vrea să viu,
cu pasul lin,
sub marginea de val,
și să atingi pustiul
adunat sub preș,
să strâng din gândurile goale
cum bărcile se-adună-n rada
cimitirelor fecunde,
și se îneacă în golul din pahare,
hai, pleacă, iluzie cu tentă
de viol de-adolescent stângaci,
te du să afli iar dacă mai sunt bilete
la matineul rezervat
fugarilor din ștreangul vinovat de viață...

Plimbare înapoi

Plimbarea începuse mai demult,
Dar cu cât făceam mai mulți pași,
Cu atât eram mai singur,
Mă încolăceau gândurile
Ca ierburile lacului, din adânc,
Picioarele copilului înotând...

Lăsasem pantofii pe mal,
Și hainele, și trupul,
Intrasem în lac singur,
Mă plimbam ca pe o lună fără planetă,
Ca pe un eșafon fără gâde,
Ca pe o muchie fără lamă...

Plimbarea începuse mai demult,
Și țipam de pe margine, din trup,
Să vin înapoi, că mi-era frică,
Dar nu mai era nicio speranță,
Trebuia să renasc,

Înțelegeam din dansul nufierilor,
Din piruetele libelulelor,
Din urmele peștilor printre ape...

Plimbarea începuse de mult,
Iar eu ezitam să urc pe mal,
Să iau totul de la capăt,
Ca un ceas cu arcul reîntors,
Refuzam să mă întorc la mal,
Să-mi iau pantofii,
Și hainele, și trupul
Înapoi, ca un prost,
Arogant și poticnit în propriul mâl...

Redivius

Ce tânăr eram când alergam
printre zâmbetele sorții,
ce înalt îmi părea firul de iarbă
când ieșeam din colivia zilei,
ce mirat mă înșiram între ce nu spuneam
și ce nu știam despre mine,
ce tulbure strigam către cocoșul de pe gard
să-și iese din glas...

Veneam către soartă
și-i făceam propuneri de parteneriat,
săpam iarba ca pe brazda de toamnă
în pământ străin,
înșiram vorbe printre lacrimi
și batiste uitate în gările surde,
uitam să deschid fereastra,
mă împiedicam de zorii novici...

Câtă tristețe sub zâmbetul scos pe gard,
la aerisitul de dimineață,
câtă lumină în tăișul firului de iarbă
din cucurigatul învelit în batistă,
câtă strălucire în rana de lut
ca să-nflorească semința,
câtă iubire în stinsul cădelniței
când se-aprinde soarta
de la-nceput...

Noaptea mea

Între mine și noapte
Este o diferență doar de fus orar,
Ea vine mai spre dimineață
În viața mea, eu mă strecur
Între urmele pașilor ei
Ca un beduin printre dune
Și pale de vânt
Stacojii ca așternuturile emirului;

Noaptea mea vine mereu peste mine,
Are sentimentul fix
Că nu mă deranjează,
Se comportă atât de firesc
Încât o confund, uneori,
Cu acea eliberare
Dintre două ezitări ale inimii;

Noaptea mea mi se suie-n pat,
Ca o divă, și vrea s-o mângâi,
Și vrea s-o penetrez,
Să fac dragoste cu ea,
Vrea copii cu mine, nebuna,
Eu o ignor, fac pe nizaiul,
Acuz o durere de cap,
Mă comport
Ca un business-man stresat,
De la Wall Street,
Dar ea nu pleacă,
Stă proțap pe capul meu,
Ca o muscă trimisă pe front,
Ca un vierme trecut pe listele epurării;

Mi-e teamă să nu mă confunde,
Noaptea mea, cu ea înseși,
Și să am parte de o perpetuă înnoptare,
De o altă naștere, prelungită
Între placenta mamei
Și lumina izbucnită
Din două stele ucise...

Plăcerile lecturii și ale creației

Florian COPCEA

Continuare din numărul trecut

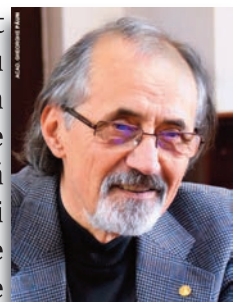
Asemeni celorlalte micro-eseuri, constatăm la exeget o insistență preocupare pentru fenomenul literar actual, sugerând, cu fiecare text, importanța lecturii și a îndepărtării cititorului de literatura de consum și apropierea de cele valoroase. O astfel de deschidere spirituală o manifestă acesta și față de „trei cărți despre Ion Barbu” (pp.90-92). Prima dintre ele aparține „eruditului român care a trăit în Insulele Canare, Spania”, Alexandru Ciorănescu, apărută în 1996 la Editura Fundației Culturale Române: Ion Barbu. „Sunt analizate cu grijă, stabilește Gheorghe Păun, poeziile din volumul *Joc secund*, dar și paginile de proză, o atenție particulară fiind arătată celebrei bucăți *Veghea* lui Roderick Usher, parafrază la povestirea *Prăbușirea casei Usher* de E.A. Poe”, și, în continuare: „Ars poetica de un tip inedit, tipic barbian, textul cu pricina ilustrează caracterul perfect conștient, programatic, al «ermetismului» lui Ion Barbu, cel care făcea matematică și atunci când scria poezie – și invers”. Cartea lui Mihai Botez: *În oglinzi paralele. Însemnări despre Ion Barbu* (Ed. Fundației Culturale Române, 1999), densă și analitică, are darul de a ne dezvălui misterul poeziei și al matematicii, fiindcă „matematicile și versurile sunt o creație”. A treia carte – Dan Barbilian / Ion Barbu, matematician și poet argeșean (Ed. KML Print & Bussiness, 2008) –, aparține profesorului de matematică Gh. Oprescu. Fiind monografie, aceasta descifrează, printre altele, noi sensuri și semnificații ale poeziei lui Ion Barbu.

Istoricul Radu Ștefan Vergatti, cu monografia *Neagoe Basarab. Viața, opera, domnia* (Ed. Arhiepiscopiei Argeșului și Muscelului, Curtea de Argeș), nu putea trece neobservat de academicianul-

scriitor Gheorghe Păun, drept urmare, acesta din urmă, nu întârzie să facă o incursiune prin istorie, urmându-l destul de impresionat, pe autor: „Se pleacă de la căderea Constantinopolului (1453). Europa era măcinată de conflicte de tot felul, Țările Românești rămânseră singure să țină piept Sublimei Porți – Ștefan cel Mare în Moldova, Vlad Țepeș în Țara Românească. În 1481, Ștefan cel Mare îl alungă de pe tronul Țării Românești pe Basarab Țepeluș, pentru a-l pune în loc pe Vlad Călugărul, fiul natural al lui Vlad Țepeș. Basarab Țepeluș fuge la boierii Craiovești (originari din Oltenia, dar cu moșii în multe alte locuri), unde o întâlnește (sau i se scoate în față, sugerează unele surse) pe frumoasa Neaga din Hotărani, soția lui Pârnu Craiovescu. Anul următor, Neaga naște un băiat, care primește numele Neagoe și care, de teama domnitorilor ce s-ar fi putut simți amenințați de un Craiovesc de os domnesc, este recunoscut cu insistență ca fiu al lui Pârnu, dar care este presupusul urmaș de Basarab. Evoluția lui Neagoe este remarcabilă, atât ca educație (multe detalii sugerează că era dinadins pregătit pentru a ajunge domn: învață mai multe limbi, călătorește prin țările din jur, deprinde meșteșugul armelor), cât și ca funcție în jurul Craioveștilor și ulterior chiar în preajma voievodului...” (p.174). Iată pe scurt, sintetizat, parcursul lui Neagoe, ajuns pe tron la 30 de ani.

Gheorghe Păun întregește narațiunea domnului Vergatti cu amănunte capitale pentru istoria Țării Românești: „Imediat după urcarea pe tron (Neagoe Basarab – n.n.) pornește ridicarea celor două capodopere ale lui, una în piatră, Mănăstirea Argeșului, și una în slove – Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie. [...] Cartea prezintă cu detalii vremea Sfântului Voievod, priceperea diplomatică, relațiile cu turcii, cu Moldova, cu negustorii de peste munte, organizarea armatei, relația foarte bună cu biserica, inclusiv cu mănăstirile de pe Muntele Athos, care au primit danii consistente...” (p.175).

„O carte cu totul specială”, bilingvă, ne este recomandată *Întâlniri cu / Meetings with Solomon Marcus*, de fapt, un omagiu adus celebrului profesor. Descoperim în paginile volumului gândurile unor

→ Continuare în pag. 12

Brâncușiană

Livia CIUPERCĂ

Tu,
Pasăre
ce arcuiești
văzduhul –
„esență a zborului” –
nemuritorul.
Ochiul tău străluce
pe creasta cerului.
În unduire de vals,
duhovnicească-i
mângâierea daltei tale.
Cu neostoită forță mistică,
te-avânți, învolburând
văzduhul
spre porțile „nepătrunsului

ascuns”,
fără a ispiți pe divinul
Creator,
precum necugetatul
astrofizician Michael
Hippke.
Împlinești un vis din
străvechime –
comuniune sfântă!
*
Tu, Măiastră,
pasăre-n zbor,
însperi, triumfător,
eternitatea fiecărui răsărit de
soare –
și-n avântul tău,
înfrunți, pieptos,
și curajos,
zările neînchipuirii!
Cu rădăcinile bine-nfipite
în magma străbună,
te-avânți, curajos, spre-Nalt.
Vei izbândi,
învăluind misterul,

prin dunga bolții nesfârșite
Vei izbândi!
*
La mijirea zorilor,
începuturilor de
veacuri,
se-nfipse-n pieptul
zărilor abrupte,
norod, puzderie, de
pretutindeni,
trezire și cunună-n palma
bătocită a tătănelui străbun.
Și nu ne-a fi întru mirare,
că, în vârtoșire – ori întru
odihnă,
privirea se îndreaptă,
stălpnic crezământ,
înspre Curbura Măgurei
Uroiului
cea din inima Orăștiei.
Și după-a ei formă,
croitu-s-a
cușma călătoare
– „căciulă cu plisc”.

Și cu-a sa Măiastră-
ncununare,
ca-n valsurile vânturilor,
de la miazăzi ori dinspre
miazănoapte,
să cânte a lor
nemuritoare faptă.
*
Misterioasă Pogany,
A ta privire-atât
de-ochioasă-mi
amintește –
mă poți crede,
pe cuvânt –,
de-o prințesă
autohtonă,
îngemănare
de parfum
și-otravă
filtrată-n degetele-ți
marmoreeană
mângâiere –
rugă în templul
Tăcerii.

→ Continuare din pag. 11

personalități ilustre ale culturii române și internaționale, printre aceștia Gheorghe Păun reținându-i pe: Alexandru T. Balaban, Yehoshua Bar-Hillel, Alexandra Bellow, Ana Blandiana, Mihai Brediceanu, Dan Burghilea, Jyri Cerny, Mihai Cimpoi, Șerban Cioculescu, Rosa del Conte, György Darvas, Jean-Pierre Desclés, Emilian Dobrescu, Umberto Eco, Paul Erdős, Ciprian Foiaș, Yves Gentilhomme, Maurice Gross, Ionel Haiduc, Roman Jakobson, Claude Lévi-Strauss, Mircea Malița, Nicolae Manolescu, Adrian Marino, Grigore C. Moisil, Octav Onicescu, Grzegorz Rozenberg, Arto Salomaa, M.P. Schützenberger, Cesare Segre, Eugen Simion, Eero Tarasti, Anatol Vieru ș.a.m.d.

Avem șansa, prin intermediul volumului Cărți și autori, de a-l redescoperi și pe reabilul matematician, Solomon Marcus, care „a impus un nou ordin de mărime în știința românească” (p.186). Volumul se dorește, așadar, un act de reconsiderare/evaluare/valorificare a virtuților literaturii române (și nu numai).

Memorabile sunt și paginile dedicate Dicționarului Membrilor Academiei Române. 1866-2010 (Ed. Enciclopedică, 2010) realizat de Dorina N. Rusu. Lucrarea conține fișele biografice a 1.616 „nemuritori” care, în perioada indicată, au reprezentat „republica celor egali” (Vasile Pârvan),

numită Academia Română. Urmând-o pe autoare, Gheorghe Păun, menționează, printre alții, câțiva dintre corifeii culturii și științei ale căror opere de anvergură sunt esențiale pentru ființa românească și care, vremelnic, au ocupat funcția de președinte al Academiei Române: Ion Heliade Rădulescu (1867-1870), August Treboniu Laurian (1870-1872 și 1873-1876), Nicolae Kretzulescu (1872-1873 și 1895-1898), Ion Ghica (1876-1882, 1884-1887, 1890-1893 și 1894-1895), Dimitrie A. Sturdza (1882-1884), Mihail Kogălniceanu (1887-1890), George Barițiu (1893), Iacob C. Negruzzi (1893-1894, 1910-1913 și 1923-1926), Petru Poni (1898-1901 și 1916-1920), [...], Anghel Saligny (1907-1910), Constantin I. Istrati (1913-1916), Dimitre Onciul (1920-1923), Emil Racoviță (1926-1929), Ion Bianu (1929-1932), [...], Constantin Rădulescu-Motru (1938-1941), [...], Dimitrie Gusti (1944-1946), [...], Șerban Țițeica (1975-1976), [...], Radu P. Voinea (1984-1990), Mihai Corneliu Drăgănescu (1990-1994), Virgiliu Nicolae G. Constantinescu (1994-1998), Eugen Simion (1998-2006), Ionel Haiduc (2006-).

Volumul Cărți și autori al academicianului matematician și scriitor, Gheorghe Păun, prin noutățile ce ni le propune, se înscrie în rândul elementelor editoriale-surpriză, îmbogățindu-ne spiritul și cunoașterea.

ENIGMELE DE SUB TĂLPILE NOASTRE

Mihai BATOG-BUJENIȚĂ

Motto:

*„Să ridicăm privirea spre cer
pentru a vedea peste ce călcăm”*

Mai bine de două luni, spre sfârșitul anului 2020, am lecturat cu un deosebit interes și cu mare atenție cele două volume ale lucrării: „Dacia Esoterică – simboluri, legende și tradiții” (Editura Ganesha, 2020 - peste o mie de pagini!) lucrare apărută prin admirabila trudă a domnului prof. dr. Vicu Merlan, originar din satul Isaiia, în prezent colaborator al Muzeului Municipal din Huși. Amintesc în context această apartenență a domnului profesor fiindcă aici se află într-un fel cheia unui miracol. Îndrăgostit de locurile sale natale și „simțind” spiritualitatea lor va fi cel care, întâi ca student în anii 1991, apoi ca absolvent și angajat al muzeului amintit, va participa cu entuziasm la cercetările arheologice efectuate în zonă și va descoperi în anul 1998 ceea ce acum numim pe bună dreptate „Tezaurul de la Isaiia” expus în prezent la Muzeul Universității „Al. I. Cuza” din Iași. Voi menționa, probabil spre dezamăgirea acelor pentru care cuvântul tezaur înseamnă aur, argint sau cel puțin pietre prețioase, că este vorba de un tezaur de spiritualitate care ar putea (și chiar ar trebui!) să schimbe paradigma istorică a culturii precu-cutiene de pe aceste meleaguri.

Voi reda câteva fraze din interviul acordat de domnul profesor reporterei Alice Diana Boboc de la Asociația Redescoperă Istoria: „În 1996, am efectuat primele săpături arheologice la Isaiia, punctul «Balta Popii». Era locul unde, în copilărie, mă duceam cu bunicul la pescuit. Probabil și vechile triburi pescuiau cam prin aceeași zonă. Am fost norocos de la primul sondaj; am decoperat o zonă sacră a unui sanctuar de 7.000 de ani, în care am găsit fragmente din lut ars de la măsuțe de altar, statuete antropomorfe feminine, vase de ritual de tip askkos, rășnițe, topoare din piatră de tip «calapod» perforate, vase ceramice, unele reîntregibile, așchii și lame de silex ș.a. Printre acestea a apărut și o tăbliță din lut ars cu scriere pictografică, mai veche decât cele din Sumer (considerate de cercetători cele mai vechi din lume), fiind aproximativ contemporană cu celebrele tablete-teracotă de la Tărtăria, jud. Cluj. Dacă nu găseam ceva de valoare, sondajul ră-mânea la acel stadiu, însă cele descoperite ne-au dat speranțe”.

De fapt, întreaga lucrare a domnului profesor este o călătorie foarte asemănătoare cu cele făcute în scopul inițierii

spirituale, o neobosită căutare a adevărului privitor la istoria adevărată a locurilor și oamenilor din acest uriaș areal numit de-a lungul tipurilor Dacia, Geția, Vlahia sau Karavlahia ori în alte feluri, funcție de cel care face referirile sau de interesele geopolitice ale vremurilor. Îl vom găsi pe domnul profesor în paginile volumului

căutând semnele trecerii prin veacuri a populațiilor din acest areal, săpând în diferite site-uri, fotografiind prin locuri unde nici cu mintea noi, oamenii obișnuiți, nu ajungeam, scormonind arhive și memorii, cărțile înaintașilor, adunând tradiții, deslușind adevărurile din legende sau vechi povești, punând cap la cap informațiile transmise prin meșteșuguri (costume, ouă încondeiate, măști, dansuri etc...) și dând astfel de obârșii de cele mai multe ori ritualice ale acestora. Dar, în același timp ni se demonstrează că, numai gândind la fragmente ca aparținând un tot unitar poți deveni credibil, iar autorul reușește pe deplin acest dificil exercițiu.

Am folosit termenul de miracol în legătură cu întreaga activitate prezentată în carte, deși domnul profesor se declară doar norocos, fiindcă eu unul cred că doar celor vrednici li se arată calea cea dreaptă, deloc ușoară, iar truda lor este, la un moment dat, pe deplin răsplătită. Există posibilitatea ca, așa cum ne povestește domnia sa, încă de când era copil să fi simțit (atunci este și vârsta propice unui asemenea eveniment), că de fapt tălpile sale, cel mai probabil desculțe, calcă peste comori care pot schimba istoria uitată, ignorată sau chiar furată a celor dinaintea sa. Asociez descoperirea aceluia tezaur de la Isaiia cu un miracol, asumându-mi riscul ca logicienii mult prea cartezieni ai lumii științifice să mă acuze de excese metaforice.

Autorul nu se așează, așa cum egolatria omniprezentă ne-a cam obișnuit, în prim planul abordărilor neconvenționale (față de istoriografia didactică!) a evenimentelor istorice aflate în ceea ce numim preistorie, adică în acel spațio-temporal unde nu avem la îndemână atât de îndrăgitele documente de cancelarie, cele pe care am ajuns să le considerăm singurele demne de această nobilă titulatură de document istoric. Uitănd astfel că de fapt acestea (documentele de cancelarie) sunt cele mai perisabile, dar și cele mai puțin credibile, din diferite motive, inclusiv politice, și că de fapt majoritatea „documentelor” se află înscrise pe pietre, pe ziduri sau pe tot felul de suporturi (lemn, frunze, piele etc...) au formele cele mai diferite, iar unele nici nu pot fi denumite documente fiindcă sunt transmise prin viu grai sau mișcări ale corpului (dansuri), tradiții, obiceiuri sau vechi incantații (descântecele). Sigur, interpretarea unor asemenea „documente” poate fi de multe ori deformată de gândirea celui care abordează această cale, gândire modificată substanțial de trecerea tipului, schimbare paradigmei, nivelul de instruire, propriile noastre limiteori chiar de dorințele (așteptările) cercetătorului. Da, este foarte posibil așa ceva, dar a da la o parte uriașa arhivă de acest gen este o greșală și mai mare, fiindcă o ipoteză formulată chiar eronat poate fi corectată în timp pe când o respingere vehementă poate crea un cadru de analiză inhibant așa cum

se întâmplă și acum cu unii istorici care nu pot ieși din rigorile unui manual de istorie profund politizată cel al „istoricului” Mihail Roller.

Așadar, dl. Vicu Merlan pune la loc de mare cinste numele unor cercetători din țară, dar și din străinătate, care au avut curajul (aș numi-o înțelepciune!) de a cerceta și de a omite opinii referitoare la istoria foarte veche a omenirii, inclusiv ipoteze logice despre cea dinaintea marilor cataclisme planetare (potop) cum ar fi Daniel Ruzo, Marija Gimbutas, Nicolae Vlăsa, Viorica Enăchiuc, Victor Sorokin, evident, Nicolae Densușianu cel excesiv de contestat la noi și mulți alții. Aduce în felul acesta un binemeritat omagiu înaintașilor, atrăgând în acest fel atenția, într-un mod foarte elegant, că poate ar fi timpul ca și la nivelul catedrelor să schimbe optica abordărilor care încep istoria României cu războaiele daco-romane, deci mult după perioada de maximă înflorire a entității statale daco-getice.

Sigur, o lucrare atât de amplă are suficient spațiu editorial pentru a analiza în amănunt, folosindu-se de un imens material iconografic, diferite simboluri, obiceiuri tradiționale ori sărbătorile premergătoare creștinismului precum: spirala ori svastica, semnele solare sau reprezentările Zeiței Mamă, Brezaiele, Rusaliile, Sânzienele, legendele pricuricilor ori misteriosul dans al Călușarilor. Intră în preocupările autorului și sculpturile mai mici, dar și mai mari, menhirii sau sceptrele de piatră, stâncile însoțite de legende însă și cursurile de apă aflate în această situație. Vom găsi și o foarte interesantă prezentare a toponimiilor precum și a simbolisticii apei în vechile credințe (ex. Apa Sâmbetei). Desigur, nu poate lipsi o abordare largă a conceptului de timp, așa cum îl înțelegeau, surprinzător de bine, vechile civilizații nord-dunărene, iar această abordare nu poate fi concepută excluzând riturile funerare, cele care în ultimă instanță dau valoarea definitivă a continuului spațio-temporal.

Spre lauda sa, autorul nu uită să posteze în lucrare și „misterele” dispariției unor importante scrieri referitoare la civilizația daco-getă. Mai ales că aceste scrieri nu aparțin unor oameni oarecare ci, una dintre acestea, chiar împăratului Traian cel care iber fiind, deci de neam tracic a înțeles foarte bine importanța consemnării faptelor din războaiele pe care le-a purtat cu dacii. Ori este de presupus că o astfel de lucrare nu se putea „pierde” precum o însemnare oarecare. Aceeași soartă a avut-o și cartea Getica scrisă de Critio, medicul lui Traian, scrierile lui Apollodor din Damasc despre construcția podului de la Drobeta, biografia lui Traian scrisă de reputatul istoric Tacitus, Istoria Daciei scrisă de Dio Criysostomos cel exilat de Domițian în Dacia, scrierile lui Pliniu cel Tânăr, prieten a lui Traian, biografia lui Traian scrisă de Plutarh, capitolele despre Dacia din istoria lui Ammianus Marcellinus și multe, multe altele... Poate că sunt doar simple întâmplări sau poate au vreo legătură cu surprinzătoarea noastră indiferență față de unele mărturii ale trecutului ceva mai îndepărtat precum Tăblițele de la Sinaia, dispărute sub ochii noștri, apoi declarate foarte comod falsuri, scrierile de la Tărtăria și nu numai declarate și acestea semne fără importanță sau doar modalitate de a preciza cui aparține un bun oarecare, atunci când însemnele grafice au fost descoperite pe diferite vase sau statuete. Sunt și acestea întrebări pe care lectura volumului le ridică cititorului, așa

cum trebuie să se întâmple cu orice carte bună.

Mai ales că autorul are în texte multă ironie fină la adresa unor teze al căror grad de imbecilitate ar fi de neglijat dacă nu ai vedea cum elitiștii culturali autohtoni se încrețesc și acum de indignare, anatimizându-te disprețuitor cu infamantul calificativ de protocronist, atunci când încerci să combați cu argumente logice sau faptice teoriile în conformitate cu care un popor care ocupă timp de mii de ani un areal imens al continentului european așteaptă mii de ani pentru a vorbi într-o limbă de import și are periodic o stranie apucătură: se retrage din vatra strămoșească, se mută în teritorii minuscule și se întoarce abia după cucerirea fostului habitat de către migratori posesori ai unei culturi de culegători, care însă vor avea, ulterior, o contribuție majoră la definirea personalității celor cucerțiți. Cât despre scriere, suntem de acord că este mult mai comod să afirmi că ea nu a existat, decât să te complici cu încercări de a afla tainele lăsate sub această formă de vechile civilizații. Că doar nu avem, precum Champollion sau Viorica Enăchiuc timp și chef de muncă două-trei decenii ca să ajungem la un rezultat. Și de ce?

De aceea, personal, consider că marea dezbatere, cea de fond, a prezentei lucrări este problematica extrem de spinoasă a limbii vorbite de neamurile traco-daco-getice și scrierea acestora. Asta și pentru că aceeași istoriografie didactică induce ideea foarte comodă, enunțată anterior, că aceste neamuri nu aveau scriere, iar graiul (cuvânt declarat de DEX ca fiind de origine bulgară, adică a unei populații care se stabilește în sudul Dunării în sec. al VI-lea, iar istoria lor antică a fost marcată de prezența tracilor) este un continuu împrumut de la populațiile aflate în contact mai mult sau mai puțin nemijlocit (ex. cuvinte aflate în sanscrită!).

De fapt această problematică, abordată pe larg în lucrare, depășește cu mult nivelul unei simple examinări sau prezentări și se constituie într-o cercetare amplă foarte bine augmentată iconografic, dar și cu argumente științific, analizată în profunzime atât temporal cât și cultural spre disperarea celor care au hotărât că scrisul (la modul absolut!) s-a inventat în Sumer și de acolo s-a răspândit în toată lumea transformându-se din cuneiform (cu adevărat invenție sumeriană!) în hieroglifele egiptene sau kanji-urile japoneze (de exemplu). Teorii de tot râsul care ne fac să suspinăm sau chiar să lăcrimăm, așa cum se întâmplă întotdeauna când politicul se infiltrează în cultură.

Îmi doresc sincer ca această lucrare de anvergură să ajungă sub ochii tuturor celor care predau istoria pe diferite niveluri de instruire școlară, deoarece chiar dacă va rămâne parțial necitită sau chiar ignorată, consider va fi suficientă de penetrantă pentru a ridica interogații. Și acest fapt, în timp, se va dovedi benefic pentru noi toți cei care am călcat vreodată desculți pe acest pământ plin de taine și misterioase energii, cel despre care tot autorul spune că:

Pământul este o ființă vie. Unii cercetători afirmă că reglarea echilibrului ecologic printr-un proces de homeostazie se datorează amplasării armonioase a unor monumente cu caracter religios în zonele de focar, ca niște ace de acupunctură...

În luna februarie se împlinesc 86 de ani de la nașterea lui Grigore Vieru

Al. Florin ȚENE

Grigore Vieru s-a născut 14 februarie 1935 în localitatea Pererîta, județul Hotin, Regatul României – a fost poet basarabean, membru al Academiei Române. În anul 1957 debutează editorial, fiind student, cu o plachetă de versuri pentru copii, *Alarma*, apreciată de critica literară. Se angajează ca redactor la redacția numită revista pentru copii „Scânteia Leninistă”. La 8 iunie 1960 se căsătorește cu Raisa Nacu, profesoară de limba română și latină și se angajează ca redactor la revista „Nistru”, actualmente „Basarabia”, publicație a Uniunii Scriitorilor din Moldova. Între anii 1960–1963 este redactor la editura „Cartea Moldovenească”, actualmente „Noi”, și ziarul „Tânărul leninist”, actualmente „Florile Dalbe”. Anul 1968 aduce o cotitură în destinul poetului, consemnată de volumul de versuri lirice *Numele tău*, cu o prefață de Ion Druță. Cartea este apreciată de critica literară drept cea mai originală apariție poetică. În chiar anul apariției devine obiect de studiu la cursurile universitare de literatură națională contemporană. Trei poeme din volum sunt intitulate: Tudor Arghezi, Lucian Blaga, Brâncuși, iar alte două sunt închinat lui Nicolae Labiș și Marin Sorescu. Asemenea dedicații apar pentru prima oară în lirica basarabeană postbelică. În 1973 Grigore Vieru trece Prutul în cadrul unei delegații de scriitori sovietici. Participă la întâlnirea cu redactorii revistei „Secolul 20”: Dan Hăulică, Ștefan Augustin Doinaș, Ioanichie Olteanu, Geo Șerban, Tatiana Nicolescu. Vizitează, la rugămintea sa, mănăstirile Putna, Voroneț, Sucevița, Dragomirna, Văratec. Se întoarce la Chișinău cu un sac de cărți. Mai târziu poetul face următoarea mărturisire: La sfârșitul anilor '80, Grigore Vieru se găsește în prima linie a Mișcării de Eliberare Națională din Basarabia, textele sale (inclusiv cântecele pe versurile sale) având un mare rol în deșteptarea conștiinței naționale a românilor din Basarabia. În 1970, apare *Abecedarul*, elaborat în colaborare cu scriitorul Spiridon Vangheli. Acest manual a servit drept bază mult timp pentru învățăcei. În anul 1974 scriitorul Zaharia Stancu, președintele Uniunii Scriitorilor din România, îi face o invitație oficială din partea societății Uniunii, căreia poetul îi dă curs. Vizitează Transilvania, însoțit de poetul Radu Cârneli. În 1977, iarăși la invitația Uniunii Scriitorilor din România vizitează, împreună cu soția, mai multe orașe din România: București, Constanța, Cluj-Napoca, Iași.

În 1988 i se acordă cea mai prestigioasă distincție internațională în domeniul literaturii pentru copii: Diploma de Onoare Andersen.

La sfârșitul anilor '80, Grigore Vieru se găsește în prima linie a Mișcării de Eliberare Națională din Basarabia, textele sale (inclusiv cântecele pe versurile sale) având un mare rol în deșteptarea conștiinței naționale a românilor din Basarabia. Vieru a fost unul dintre fondatorii Frontului Popular din Moldova și se află printre organizatorii și conducătorii Marii Adunări Naționale din 27 august 1989. A participat activ la dezbaterile sesiunii a XIII-a a Sovietului Suprem din RSSM în care se votează limba română ca limbă oficială și trecerea la grafia latină.

Se stinge din viață la 20 ianuarie 2009 la Chișinău, după ce pe 16 ianuarie 2009, poetul a suferit un grav accident. Pe 16 ianuarie 2009 fiind internat la Spitalul de Urgență din Chișinău. Grigore Vieru s-a aflat într-o stare critică cu politraumatism, traumatism cranio-cerebral închis, contuzie cerebrală, traumatism toracic închis, contuzia cordului și a plămânilor și contuzia organelor abdominale, având șanse minime de supraviețuire. Accidentul rutier a avut loc în noaptea de 15 spre 16 ianuarie, ora 01:30 pe traseul R-3 Chișinău–Hîncești–Cimișlia–Basarabeasca. La volanul autoturismului se afla Gheorghe Munteanu, artist emerit al Republicii Moldova și director adjunct al Ansamblului de dansuri populare „Joc” din Chișinău, aflat într-o stare mai ușoară.

A încetat din viață pe data de 18 ianuarie a aceluiași an, la exact două zile după accident în Spitalul de Urgență din Chișinău, în urma unui stop cardiac din care nu a mai putut fi resuscitat.

Grigore Vieru a rămas în memoria românilor din stânga și dreapta Prutului ca poetul care și-a iubit mama, care l-a iubit pe Eminescu și care și-a iubit patria românească și scrisul ei latin. Mai târziu mărturisea că pentru el iubirea de neam era un dat înapoi în ființa sa: „Dragostea mea pentru cuvântul românesc, pentru cântecul nostru, pentru tot ce este național, am moștenit o prin instinct. Mie nu mi-a spus nimeni la școală că sunt român, toți îmi spuneau că vorbesc altă limbă. Instinctiv, glasul sângelui mi-a spus că limba mea este cea română”. „Grigore Vieru îl avea pe Dumnezeu în suflet, el a îndumnezeit lumea. Nu mai știu un alt creator a cărui ființă să se contopească într-atât cu cele scrise. Aici este forța cea mai mare a lui Vieru – creația lui vine dintr-un izvor divin. Nu te poate cuceri opera celui care te trimite la biserică, iar el rămâne acasă și chefuliește cu diavolul!”, mai spunea Spiridon Vangheli.

Memorabil rămâne poemul dedicat limbii noastre, dulce ca mierea, ca vorbele țaranului la marginea de ogor.

„Frumoasă-i limba noastră”

*Pe ramul verde tace
O pasăre măiastră,
Cu drag și cu mirare
Ascultă limba noastră.*

*De-ar spune și cuvinte
Când cântă la fereastră,
Ea, le-ar lua, știu bine,
Din limba sfântă-a noastră.*

PROZA SAPIENȚIALĂ ȘI EFFLORESCENȚA TRADIȚIEI

(Gheorghe Andrei Neagu – *Tempul iubirii*,
Editura Valman, 2007)

Aureliu GOCI

Mai în urmă cu ceva timp, unii l-au crezut pe dl Gheorghe Neagu doar un inimos, entuziast și avizat editor de provincie care, cu revista „Oglinda literară” a ajuns la o notorietate națională, publicând pe toată lumea, indiferent de orientarea politică și de aderența la grupuri literare, adică respectând prăfuitele principii maioresciene de a nu amesteca literatura cu politica. Ulterior, s-a relevat și ca un prozator viguros și (aproape) vitriolant ca un pamfletar care reușea să survoleze tentațiile fastidioase ale literaturii de frontieră, aproape documentară, până la limitele libertăților imaginarului. În fine, mai recent, când a fost să se prezinte la Târgul de Carte de la Geneva, dl Gheorghe Neagu, editorul, s-a dus cu propria sa carte „La mort du Grand Rat” (Ed, Zedax, Focșani, 2008) un volum de povestiri în care experimentează o proză nonconformistă, cu subliniate valori stilistice, care îl apropie – cum exagerează Mircea Herivan – de proza lui Andre Gide și Celine. Un scriitor care s-a format cu greu, a debutat târziu, cu acumulări lente dar temeinice, venind dintr-o zonă non-filologică, s-a dovedit însă un prozator redutabil, cu teritorialitate specifică și rezoluție personală, care, însă, nu prea a fost băgat în seamă, datorită dominantelor de mai jos. Inginer silvic, „om al pădurii” se înscrie într-o tradiție recentă, dar glorioasă a practicii scripturale prin care, din acest domeniu restrictiv, s-au afirmat câțiva scriitori foarte importanți – precum Gheorghe Pituț, Anatolie Paniș, Radu Cârnci - chiar reprezentativi pentru jumătatea de secol și mai bine trecută de la al doilea război mondial și transformarea comunismului în regim de stat. Poate că lucrurile acestea para-literare sunt mai puțin importante – și pentru că literatura autorului,

spre deosebire de cei numiți, nu are legătură cu profesia inițială – și pentru că Dl Gheorghe Neagu are deja o bibliografie impresionantă și pentru că a avut talentul și puterea să răzbată și, ca dovadă, iată că a și parcurs drumul de la Vrancea, la Geneva. Și a mai parcurs un drum: de la reportajul realității fierbinți, la universul imaginar. Templul Iubirii este o carte mai specială, greu de încadrat într-o serie tipologică, un amestec de roman realist și de parabolă biblică, de poveste sapiențială, fragmentată în secvențe esopice și carte de învățătură în cheie realistă. O proză puternică, în temă erotică, aparținând unui autor matur, sigur de sine, fără reticențe și fără prejudecăți dar rezolutiv nu prin vulgaritate, ci, să spunem, prin muscularitate... În creația ficțională, deși sub cupola parabolei, intră multă viață, un gen de viață expresivă mai ales printr-un dinamism al emoțiilor frustrate. Există și multe pagini de mare lirism și o anumită tonalitate oraculară, în genul Cântarea Cântărilor, dar și o povestire fastidioasă, care amintește, desigur simbolic, de epopeea lui Ghilgameș... Iată poemul așteptării lui Omedeu: „Aștept ivirea primăverii Cât timp a trecut? Intensitatea așteptării a dilatat timpul la dimensiuni nebănuite. Fiecare clipă în care nu sosește mă poartă în necuprinsul durerii până la istovire. Durere fără contur, pe care nu pot s-o definesc. Simt că nu-i departe. Știu că a sosit. O simt în sufletul meu cu ochii minții. A coborât din câmpiile împărăției. A fost luată de braț și ascunsă în case de beton și de gheață. Primăvară, viață, timp, durere, așteptare.

M-a mințit? Nu. Ea n-a mințit. O simt înlănțuită, zbuciumându-se, încercând să rupă lacătele cu care a fost închisă. O văd cu ochii ațintiți spre spațiile prin care îmi port pașii. O simt în fiecare vibrație pe care o șoptă închipuită mi-o poate aduce. O aștept și simt că va veni să-mi acopere timpul cu trupul ei. Spală-mi sufletul cu mângâierile tale. Privește-mă, strânge-mă lângă tine și spune-mi că nimic nu s-a schimbat.

Lasă-mă să-ți caut mireasma. Tot a ploaie miroși? Eu adun aici azi, în cinstea ta, frunze de nuc și flori de câmp și petale de măr. Nici ploaia, nici frunza de nuc nu și-au schimbat mirosul. Același rămâne, de la facerea lumii până când nu vom mai ști. Dar azi ești aici, sunt aici. Azi uită timpul din urmă și lasă-l pe cel ce urmează. Ia-mă cu tine și bucură-te de clipă ca de o veșnicie.” (...) O proză sapiențială, iluminată într-o construcție alegorică,

→ Continuare în pag. 17

Simfonie în doi

Lucian GRUIA

Recentul roman al scriitoarei Georgeta Blendea Zamfir, *Simfonie în doi*, reprezintă, așa cum arată și titlul, o poveste de dragoste. Dar nu oricum. Este un basm modern, eroii, Georgiana și Nid comunică prin unde Theta, citindu-și gândurile. Ei s-au cunoscut prin internet și au ajuns la o dragoste necondiționată. Cei doi aveau legături cu extraterestri, Nid poposind frecvent pe nava lor. Georgiana studiase Qigong și Theta Healing reușind să-și vindece bolile ei și ale familiei. Ea era și scriitoare, propunând în scrierile sale o Nouă Ordine Mondială, bazată pe armonie. În cuvântul de încheiere al cărții, autoarea afirmă că a înțeles că astăzi nu se mai citește tomuri masive și ca atare scrie foarte concentrat. Ceea ce ne caracterizează astăzi este VITEZA. Iată că acest lucru a fost spus încă în 1910 de către F. T. Marinetti în manifestul curentului avangardist, futurismul. Cităm un fragment semnificativ: „Noi afirmăm că măreția lumii s-a îmbogățit cu o frumusețe nouă: frumusețea vitezei! Un automobil de cursă... e mai frumos decât Victoria din Samotrace.” Ca atare, Georgeta Blendea Zamfir nu scrie cu pixul ci cu mitraliera. Ea descrie cu viteza gândului întâlnirile Georgeanei cu Nid, în Anglia (Londra, Guilford),

Dubai și România (Cristian, Sâmpetru, Sighișoara, Vârful Omul).

Îndrăgostiții, lideri mondiali, își construiesc un castel în Poiana Zimbrului într-un peisaj de vis. Întâmplările au un liant, scenele de dragoste naturaliste dintre Nid și Georgiana. Pe ei îi lega nu numai pasiunea fizică ci și dorința de a face bine omenirii, opunându-se poluării și practicând gândirea pozitivă. În acest moment ne rupem de futurismul anarhist, care nega toate valorile artei dinaintea apariției sale, întrucât Georgeta Blendea Zamfir cultivă umanismul și armonia în lume. Dar relația Georgiana – Nid nu evoluează numai ascendent. Georgiana, cuprinsă de gelozie, ascultând de un zvon neîntemeiat precum că iubitul ei ar avea o metresă, rupe pregătirile de nuntă programată fastuos la Viena, și se retrage în singurătate.

Dar iată că nava lui Nid sosește la Georgiana și în final, autoarea lasă să se înțeleagă că îndrăgostiții se vor împăca. Există o potrivire de nume între autoare și eroina sa: Georgeta – Georgiana. De asemenea, ambele sunt scriitoare. Din aceste considerente, trag concluzia că eroina este un alter-ego al autoarei. De asemenea trebuie menționat faptul că în roman apare pictorița Ramona Pinteș care este fiica autoarei, considerată cea mai mare coloristă a lumii. În cuvântul final, Georgeta Blendea Zamfir își consideră stilul sintetic ceea ce este adevărat. Aș mai adăuga că este dens, concis, lapidar. Evenimentele se petrec cu VITEZĂ și cartea se citește RAPID. Georgeta Blendea Zamfir resuscitează futurismul literar.

→ Continuare din pag. 16

ambizionează să contureze o parabolă a iubirii dincolo de bine și dincolo de rău, în care moralistul cu rădăcini biblice intervine mereu. Uneori abstractă, nu lipsită de o anumită uscăciune – poate și pentru insistențele (sau ambițiile) autorului de a emite adevăruri generale, de a vorbi de arhetipuri și de a căuta sensuri universale - proza rămâne unitară și uni-tonală până la capăt. De aici gravitatea, aerul puțin marțial, oarecum afectat. Cred că uneori, autorul „ia tonul” cu dificultate și schimbă sunetul profund caracteristic de la pagină la pagină. Eu nu pot decât să-i amintesc obiceiul lui Sthendal care, înainte să se apuce de scris, citea o pagină din aridul, exactul Cod Penal. Dl Gheorghe Neagu trebuie că ține Biblia la îndemână. Lirismul tulburător al parabolelor orientale este oarecum timbrat de ecouri gideene din Fructele Pământului. Rezumând și, fatalmente, vulgarizând, acest fastidios poem epic și oniric se dorește a fi cartea treptelor inițiatice al Prințului Omedeu, fiul lui Omedan, în lumea Omedaniei și Leodaniei. Asemenea utopii pozitive nu sunt străine de literatura noastră. Cel mai la îndemână mi-e apropierea de Țara de Kutu a lui Tudor Arghezi, plină de aluzii la imediatitatea

circumstanțială, deci mai puțin poetică decât Templul Iubirii, unde au fost epurate toate trimerile și aluziile la o realitate identificabilă. În orice caz, autorul e mai pregnant poet decât mi-aș fi imaginat, cunoscându-i antecedentele scripturale, deținând arta proiecțiilor onirice, ireale, capabil să construiască o lume vie, semperviviscentă, ca vegetația ecuatorială. Autorul personifică, ori mai de grabă, alegorizează concepte pentru orizontul inițiativ al cărții, precum: Templul Carantinei, Drumul Devenirii, Calea Spiritului, Templul Înțelepciunii, întreținând o atmosferă obscură, oraculară. Personal tind să cred că volumul este mai de grabă un Poem, decât un Roman, și propune o lectură de loc facilă și presupune un cititor nu doar sensibil, ci și avizat. O carte diferită de tot ce apare în actualul orizont literar, dar diferită și de celelalte volume, romane și povestiri ale autorului. Cine are ca orizont de așteptare doar povestea erotică, spectaculoasă și pitorească va rămâne dezamăgit măcar de titlul atât de ofertant, descoperind un discurs îndrăgostit, tautologic, de dragoste, un discurs eflorescent, care nu se poate despărți de spiritul moralismului biblic.

Între Iubirea Divină și cea pământească

Vasilica ILIE

Îi urmăresc poeziile preotului-poet Vasile Didoacă Dojană pe facebook care, pur și simplu, m-au impresionat prin măiestria cuvintelor pe care le așează în versuri, încât imaginile care le însoțesc, fac să curgă ca mierea dintr-o ulcică autentică. De curând am primit volumul de poeme care se intitulează „Și tot alerg” (2018), este chiar volumul de debut al autorului, dintre cele șase cărți în total, publicate până în prezent: „Chemarea infinitului” (2019), „Edenul pierdut” (2019), „Relația dintre știință și religie-trecut și prezent” (2020), „Păsări în furtună” (2020), „Ținutul fără ceas” (2020), cu excepția uneia, toate, la Editura Bibliotheca.

M-am tot gândit, înainte de a deschide cartea și a o citi, de ce preotul-poet a intitulat cartea așa și, iată că întrebarea mea a primit răspunsul încă din cuvântul autorului către cititor, care spune printre altele: „Omul zilelor noastre este tot mai debusolat, trăind într-o lume secularizată și secularizantă și care aleargă după himere ignorând cele trei valori umane fundamentale: adevărul, binele și frumosul. În această lume a incertitudinilor, Hristos rămâne „Calea, Adevărul și Viața”. Înțelegem că acesta ar fi mesajul dorit care se desprinde din versurile construite cu atâta migală în dulcele vers clasic de către autor. Cu două prefete laborioase, una, a preotului profesor Ion Stoica de la Universitatea „Valahia” din Târgoviște și cealaltă a preotului Dorel Stoica din Câmpulung, Jud. Argeș, acest volum reprezintă cartea de vizită a autorului spre alte volume, căci, lecturând această carte, pot spune cu

mâna pe inimă că autorul a „călat” cu dreptul în debutul său.

Ca să decriptezi poeziile acestui volum trebuie să citești poemele cu sufletul, ca pe o rugăciune, să-i deslușești profunzimile pentru că ele sunt subtile, îmbrăcând o paletă de simțăminte și

cugetări împletite cu dragostea Divină, care îi este cunoscută autorului prin însăși credința în Dumnezeu, nu numai prin latura umană, ci și a experienței prin profesia de preot, de-a lungul anilor fiind slujitor în biserica ortodoxă.

Sigur, titlul cărții este unul sugestiv iar poezia care îi dă titlul volumului m-a impresionat prin faptul că preotul, care aleargă „din răsărit de zi până la apus de soare” se simte vinovat față de Dumnezeu că nu a reușit ca în „Cartea Vieții” să adune mai multe plusuri decât minusuri și nici nu a reușit să insufle enoriașilor credința cea adevărată: „(...) Nu reușesc deloc s-aprind în alții focul/ Și nici în mine, nu reușesc mereu/ Cu clipa să răscumpăr Veșnicia/ Și ușa s-o deschid să intre Dumnezeu (...)”.

Așa se face că volumul se deschide cu poezia „A mai trecut un an”, unde omul asistă neputincios ca și poetul, ca un paradox, la scurgerea timpului, la trecerea noastră efemeră prin această lume care este mereu în schimbare, dar nu în bine. Merită citată în întregime poezia: „A mai trecut un an/ S-a scris un cerc în trunchiuri/ Un rod pe frunzi de cerbi/ În patru anotimpuri/ S-au dus în tulburi ape/ Logodne în ineale/ Păianjeni pânze au țesut/ Din drumurile mele/ A mai trecut un val/ Peste grădini în floare/ A mai trecut un cal/ Din cei fără zăbale.”

Timpul și omul sunt prezențe bine definite pe tot parcursul acestei cărți ca un leitmotiv, altfel cum ar putea poetul să fie mesagerul cuvântului lui Dumnezeu? Un astfel de exemplu îl întâlnim în poemul „Nimic e totul”: „Nimic e totul/ Și omul e nimic/ Când timpul ca Icar se prăbușește/ Cu aripi de șindrilă/ Când limbile-n cadrane amuțesc/ Și totul pică în ruină”. Dacă am fi la ora mărturisirilor, aş spune că, până acum, nu am citit nicio carte cu versuri a vreunui preot, am citit versuri de regretatul poet Ioan Alexandru dar el nu era preot, aplecarea domniei-sale spre spiritualitate a venit prin anul

1966 când a călătorit la Mănăstirile din Moldova și s-a oprit la Mănăstirea Rohia, un loc de care va rămâne permanent legat prin Justinian Chira, starețul Mănăstirii Rohia.

Revenind la poetul Vasile Didoacă Dojana, dânsul a profesat ca preot încă de la terminarea studiilor teologice și chiar dacă a debutat mai târziu în poezie, tema domniei-sale în vers este pur spirituală, își conduce scrisul după conceptele biblice, discursul său poetic fiind de natură religioasă, legat de nașterea Domnului Iisus Hristos, de învățăturile Lui, de minunile pe care le-a săvârșit, de moarte, Înviere și plecarea Lui la ceruri. În poezia „Ceas de taină”, autorul descrie cu atâta delicatețe și sensibilitate nașterea lui Hristos încât și natura participă la vestirea acestei nașteri iar îngerii „coboară cu pacea pe pământ”: „(...) Tresar în noapte leii... a amuțit și vântul/ Că-n ieslea cea săracă se naște azi CUVÂNTUL!/ E doar „plinirea vremii”, când Pruncul mult promis/ Din cerurile înalte de Tată e trimis”. O poezie care mi-a plăcut foarte mult este „Deschide-I, dacă îl auzi!”, este filozofică, ne supune la o gândire profundă asupra vieții și a iubirii față de Dumnezeu. Dumnezeu este în toate, dar cine nu dorește nu-L vede; căci unii care sunt orbi îl văd și alții cu vederea bună, nu. Lecția de viață care se desprinde din această poezie este că Dumnezeu există în toată creația Sa a întregului Univers, dar puțin văd lucrul acesta. Poezia „Și iar plouă” este o chemare ca o rugăciune la bunul Dumnezeu de a salva omenirea de stihiiile apelor care mătură totul în cale: „(...) Vino, Doamne, pe ape/ Cum ai făcut-o cu Petru/ Salvează-ne măcar viața/ Și-oprește înecul”. După osândirea lui Iisus Hristos pe Cruce, Învierea și plecarea la Tatăl Ceresc, unde ia toate păcatele oamenilor cu El, lumea nu a devenit mai bună iar poetul, prin poeziile sale pline de iubire în Hristos și în Adevăr are încredere că tot El va fi salvatorul omenirii și va veni din nou să vindece sufletele celor năpăstuiți de soartă. În poezia „Păstorul” poetul ne dezvăluie acest lucru: „(...) Are să vină Păstorul în ziua Divină/ pe care oamenii nu o cunosc/ S-aleagă grâul cel bun din snop de neghină/ Și pâinea cea bună s-o plămădească cu rost (...)”. Poetul, fiind destul de încrezător în schimbarea oamenilor prin credință, speră ca Lumina Divină pe care lumea o ia de Înviere, să le pătrundă în suflet, să le dea lumina înțelepciunii și a credinței: „(...) Lumină mai presus de soare/ Lumină din lumini nemuritoare/ Pătrunde-n oameni, tu, DIVINĂ/ Ca

viața lor să fie plină.” („Dexologie luminii”)

Iubirea este prezentă în mai toate poeziile autorului, nu numai iubirea cea de Dumnezeu, dar și cea o omului pământean care iubește femeia. O poezie plină de sensibilitate, închinată femeii ca un imn, este poezia „Tu ești”, unde poetul o descrie ca „spin și trandafir”, „paharul mântuirii, ori cupa cu venin”, „plăpândă unori, dar tare ca o stâncă”, sau „mărire adeseori, sau poate decădere”, deci ca pe o ispită și în același timp tămăduitoare, în final, poetul ajungând la o concluzie: „(...) Cu tine pot reface sfera de la început/ Și Raiul ce-mpreună l-am pierdut/ Tu, Evă, ești și clipă, dar și veșnicie/ Prin puritatea veacului ce va să vie”. O altă poezie de dragoste închinată femeii este „Frumoasa”, unde poetul o vede „cu chip de crin”, cu „ochiul de izvor”, cu „inima de pară/ Și suflet de bujor”, ca, în final, amândoi să fie îndrăgostiți unul de celălalt: „(...) Îi ard pe buze trandafiri/ În flăcări de petale/ Răzbate aici parfumul/ Și focul mă doboare”. Ce urare frumoasă să-i facă de ziua ei poetul în poemul „Urare”? decît: „(...) De ziua ta, eu ce să-ți spun Făptură/ Ce dar prea scump te-ar mulțumi?/ Eu îți doresc ca să-ți urmezi destinul/ Și noi să fim în Unul într-o zi”.

Am citit toate poeziile din acest volum, toate mi-au plăcut, au miez, îmbogățite stilistic, aducând frumusețe în imaginile create. Am căutat să descriez din poeziile autorului mesajele, care sunt adevărate lecții de viață, pline de înțelepciune și moralitate, de credință și iubire față de forța Divină, chiar dacă în unele își exprimă tristețea, deznădejdea, neîmplinirea, îndemnul la rugăciune. Nu întâmplător, volumul se încheie cu un poem intitulat „Apocalipsa”, care, prin imaginile create redă sfârșitul lumii, arătând, de fapt, curajul și speranța asupra adevărului și a credinței, o invitație, chiar în ultima strofă la „învierea din somnul cel de moarte”, în care oamenii or să dea socoteală la Judecata de Apoi, datorită păcatelor înfăptuite care i-au dus la o stare morală decadentă, la o moarte spirituală: „Oriunde ești, ori viu, ori mort în chin/ În strunga judecății răspunsul trebuie să-l dai/ Acum, de DRAGOSTE depinzi, ori ca să arzi/ Ori să viezi, cu Alfa Sfânt pe veci/ În „cerul și pământul nou”. AMIN.

„Vino Doamne Iisuse”
(Apocalipsa 22, 20)

COLAJ LIRIC

Poezia Săptămânii ITHACA

Germain Droogenbroodt

Întrebare

*Pământule, ești oare mai mult
decât simplă scânteiere din lumina
dintâi,*

*copil orfan și schilodit
rătăcitor prin Infinit?*

*Vișelul cu trup de aur
ce-a-mprumutat aripi de înger*

*în vreme ce stăpânul lui, de zor
se înveștmântă-n straie de profet
tot propăvăduind minciuni drept
adevăr*

*De-abia se mai aude lin, departe
știutul fâlșăit de-ariță
al inimii ce bate.*

Germain Droogenbroodt

Traducere: Germain Droogenbroodt –
Gabriela Căluțiu Sonnenberg

Corectură

Manuscrisul volumului tău... în
tipografie, iar colile de tipar sunt pe cale
de a fi corectate - aproape că-mi vine să
zic: arborate*. (Ewald Osers, 1973)

1

*Am obosit de-atâta arborat de steaguri,
prietene*

*Pe steagurile acestea nu mai vreau
decât să îmi depun jurământul*

2

Spre slava unei poezii de dragoste

* denumirea Coală de tipar se traduce în
germană și prin steag (Fahne)

În înaintare

*Testează mai întâi terenul cu piciorul
apoi le trece capul*

*(De-i pragu-n drum,
inversează procedeul)*

Reiner Kunze, (Germania)

Traducere: Germain Droogenbroodt –
Gabriela Căluțiu Sonnenberg

Rouă

*Ei spun
că n-ar trebui să sălăjuiesc
în munți așa de înalți
să nu trudes
prin prăpăstii așa de adânci.*

*Ei spun
că n-ar trebui să mă retrag
izolându-mă prin multiplele, diversele
mele-ncăperi
cu ramurile mele moarte pe post de
degete
pictând nori albi, fantezii onirice
pe toată podeaua și pe pereți.*

*Dar ei nu știu
când întinericul revine
de unde mă-ntorc eu.*

*Acei splendori-numeroși nori
plutind silențioși peste ținuturile cele
mai aride
converti-se-vor în sunete
de intermitente, torențiale ploi.*

Lo Ching, Taiwan

Traducere: Germain Droogenbroodt –
Gabriela Căluțiu Sonnenberg

Sunet al existenței

pentru Diana

rostește-ți gingaș numele peste al meu

*repetă-l
noapte după noapte
în pragul fiecărui cântec
din vis*

*astfel numele meu va dispărea treptat
sub al tău*

*iar glasul-ți
fi-va unicul
sunet al existenței.*

Maria Auxiliadora Álvarez, (Venezuela, 1956)

Traducere: Germain Droogenbroodt –
Gabriela Căluțiu Sonnenberg

Carmen Georgeta Popescu

POEME

Carmen Georgeta POPESCU

Pledoarie pentru joc

Da, despre tine, timpule, voi scrie mult.
Mi-ai smuls fântânile din curte
cu tot cu umbra cumpenei bătrâne,
nici tu nu ai băut, nici mie
nu mi-ai lăsat adâncul apei scânteind
de tresărire-ndrăgostită a lunii.

Minutele de frica ta s-au ofilit,
alergau să ajungă din urmă seninul,
sub ceață l-ai ascuns și cu surzenie ai scris
în carnea crudă pregătită să-l adune,
voiai să ridici nesfârșite hotare
între om și cel de gândul său adăpostit,
de parcă n-ai ști că fința blajină
e dincolo de orice semn uscat de
întrebare,
de parcă nu chiar tu m-ai învățat
că în inima nopții curge un râu
în ambele sensuri,
și totuși în sus,
de-aceea n-aude femeia-nsetată, femeia-
ecou
cum se roagă sub apesă-i crească la geam
o floare a soarelui cu chipul său.

Cea care ți-a dat numele jelea
de nepăsarea ta purtată cu mândrie,
privea câmpia slobodă la gură
și-i înghițea chemarea ca pe-o mare,
nu mai putea străbate-atâta uscăciune
care mușca din inimi de prigorii,
așa că picura o lacrimă-iertare
deasupra iernii strânse peste chipul tău,
iubindu-te nespus, nemăsurat,
cum te iubesc, de când mă știu, și eu.

Da, timpule, noi doi suntem egali,
mă joc, te-mbrac în cele mai ciudate
costume,
de ce te temi de cele scurte? Vrei să spui
c-am să mă pierd în lunga așteptare?
Știu, te sufoci în cele strânse
pân' la gât de nasturi gri
tăiați cu nerăbdare din nebunia
c-aș fi prima care vede
iubire chiar și în absurdele cutume.

Cu setea te dezbrac și râd,
simt pofta ucenicului neobosit
să-ți plămădească ochi și brațe și călcâi
și-o inimă
în stare să se-mpartă
precum Acel ce te-a iubit dintâi.

Iau umbra ta, o populez frenetic
cu tot ce mintea mea e-n stare să
cuprindă,
ce sufletul mereu va recunoaște,
vă strâng în brațe ca pe un adio
rostit de toamna blândă adunată-n miez
ori moartea la trei zile după Paște.
Cu-aceeași sete vă eliberez,
să-i crească Ariadnei firul și mai lung
chiar dacă norii desenează cu cărbune
castel visat la care să n-ajung.

Vin zorii, timpule, și eu tresar,
pe inserat mă înfior de tine,
e jocul sacru care te prefăce în amic,
de asta zi de zi îți scriu din labirint
o altă unică scrisoare
din care nu(mi) lipsește nimeni și nimic.

Sunt toate-aici

Nu poți pleca din tine, ca și cum
nu s-a-ntâmplat nimic în rătăcire,
rămasele-ntrebări îți construiesc
cărarea șerpuindă, ca un fum,
spre întuneric ori spre nemurire.

Cu cele câteva răspunsuri
e greu s-acoperi foamea de-nțeleș
și nu poți umple golul de iubire
cerșind căldură unor versuri
pe care nici măcar nu le-ai ales.

La ce visezi, când însuși tu ești visul
din care ai pornit să te crezi?
Un vis ce luminează promisiunea
cărării înapoi spre paradisul
de care tot mai mult te-ndepărtezi.

Unde te duci? Pe cine cauți?
Sunt toate-aici, în magica celulă
ce-și pune sufletul și trupul într-un gând,
ești singurul ce poartă-n el formula
cu care să renaști dintr-un cuvânt.

Alfabetul absenței

Absența ta mă doare, mă strânge ca un
cerc,
bătaie inutilă de aripi doborâte,
căci liniștea din ape se-așază-n semicerc,
dramatizând penumbra iubirii mohorâte.
Era atâta verde în vara noastră vie,
fugeam de larma lumii în blânda-
mbrățișare,
goleam paharul vieții, nădăjduind să fie
hazard cuprins în soartă, nu soartă-n
nepăsare.

În fiecare clipă, visam că amânăm
jertfirea inutilă a inimii firave,
lagune de iubire în noi să-ncoronăm,
mătase peste zile și peste nopți bolnave.

Ninsori neprețuite, ninsori în curcubeu,
orbiri de fericire să fim în veșnicie,
picturi nemaivăzute de ochii de ateu,
reverberând culoarea chiar și-n
sălbăticie.

Străini ne suntem astăzi, pustii,
necunoscuți,
târând cu noi zicale care puteau opri
urgă depărtării și anii prefăcuți,
vârtej ce ne înghite, căci nu putem iubi...

Trecere

Există-n tine, ascuns, un fel de nod,
când nu contează dacă mai rămâi
sau dacă vrei să cauți altă lume,
căci viața nu ne numără pe nume.

Chiar ai putea să crezi că ei nu-i pasă
dacă tramvaiele ajung până la cer
cu trupul gol, cu ușile închise,
ori dacă scaunele cu priviri încinse
mai ceartă locul vatmanului de păcate.
O, nu, în ochii ei sunt locuri pentru toate!

Suntem eroi trecuți pe-o tablă a răbdării,
toți care vin sunt toți care-au plecat
să-și umple înc-o dată buzele cu soare
'nainte de-a gusta din pâinea fără sare.

ARDEALUL ÎN OPERA LUI NICOLAE BĂLCESCU: "ROMÂNII SUPT MIHAI VOIEVOD VITEAZUL"

Ecaterina CHIFU

Continuare din numărul trecut

Scena istorică din Transilvania se schimbă de-a lungul secolelor: „Mai târziu, pe la anul 1143, o colonie germană veni în Ardeal, chemată fiind de craiul Gheiza II și așezată de dânsul pe pământul numit crăiesc. Cu toți ungurii, secuii și sașii, românii, cu toate că mulți din ei trecuseră în vecinele principate, rămaseră însă tot în mai mare număr în Ardeal și își păstraseră, până în al XIII-lea veac, împreună cu sentimentul dreptului lor de moșteni ai țării, încă multe drepturi și pământurile lor. Dar jaluzia națiilor ce vecuiau cu dânsii într-aceeași țară, iar mai cu seamă de când ducii ungurilor se urcară la vrednicia de crai și introduseră iobăgia, începură a trata pe români ca o nație cuprinsă și, după dreptul cuprinderilor de atunci, a-i despuia de pământurile lor, spre a și le împărți între sine și a reduce pe moștenii țării în starea de iobagi.” (op.cit. p 357)

N. Bălcescu amintește de revoltele populației românești din Ardeal: „Românii nu suferiră în tăcere tirania și reducerea lor din stare de nație liberă la starea iobăgiei; dar norocul nu-i ajută și toată răscoala nefericită îngreue mai mult jugul lor. Astfel, încă din vremea lui Ștefan, craiul Ungariei, în Banat, Optum, nepotul ducelui Glad, văzând tendințele tiranice ale ungurilor, chemă poporul la arme și, după un înfricoșat război, numai prin trădarea ginerelei său, Cinad, fu învins. Apoi, mai târziu, când jugul ajunsese și mai greu, românii, reduși acum toți în stare țărănească, se sculară în mai multe rânduri în veacul al XII-lea, al XIII-lea și al XIV-lea. Istoria Ardealului și a Ungariei după acele timpuri e plină de așa-numitele răscoale țărănești (tumultus rusticorum). Aceste răscoale nu erau numai ridicarea iobagului către stăpânul său, dar mai mult răscoala sentimentului național al unui popor chinuit de alt popor. De atunci, ura neamurilor luă proporții mari și, în vreme ce această deosebire a sângelui slujea împilătorilor de pretext la tirania lor, în inima împilărilor ea hrănea vecinica dorință a neatârării.” (op. cit. p 362)

UNITATEA NAȚIONALĂ este ideea centrală a părții a doua, purtând același titlu partea acestei cronici ce

cuprinde anii 1593-1601. În ultimul deceniu al secolului al XVI-lea, în Moldova domnea Aron-vodă și în Țara Românească Alexandru Bogdan, care își cumpărase tronul de la turci și împila poporul cu multe dări, încât oamenii ajunseseră la disperare. Iată apariția lui Mihai Viteazul în paginile cărții: „În acel timp de chin și de jale, strălucea peste Olt, în Craiova, un bărbat ales și vestit și lăudat prin frumusețea trupului său, prin virtuțile lui alese și felurite, prin credința către Dumnezeu, dragostea către patrie, îngăduiala către cei asemenea, omenia către cei mai de jos, dreptatea către toți deopotrivă, prin sinceritatea, statornicia și dărnicia ce împodobeau mult lăudatul său caracter. Acesta era Mihai, banul Craiovei, fiu al lui Pătrașcu-Vv., care, pentru blândețea cu care cârmui țara de la 1554 până la 1557, se numește cel Bun... Strălucirea nașterii lui Mihai, sfatul lui cel drept și priceput, cuvântul lui blând și îmbielșugat, iar mai cu seamă faptele cunoscute ale lui îi câștigă inima poporului și trâmbiță numele lui în toate părțile țării.” Banul Craiovei, „administra de câțeva vreme banatul Craiova și aduse cu încetul această bănie în starea ei cea veche de neatârnamare administrativă și judecătorească și ostășească, fără altă legătură cu domnia țării decât plata de un tribut.” (op.cit. p 90)

Voind a salva țara, Mihai a încercat să urce pe tron, dar a fost capturat de oamenii lui Alexandru Bogdan și condamnat la moarte. Scena execuției acestui conducător este edificatoare pentru caracterul și forța lui Mihai Viteazul: „Dar când (căldul) atinge ochii asupra jertfei sale, când vede acel trup mareț, acea căutătură sălbatică și îngrozitoare, un tremur groaznic îl apucă, ridică satârul, voiește a izbi, dar mâna îi cade, puterile îi slăbesc, groaza îl stăpânește și, trântind la pământ satârul, fuge prin mulțimea adunată împrejur, strigând în gura mare că el nu îndrăznește a ucide pe acest om.” (op.cit. p. 97)

Autorul prezintă influența acestei figuri istorice asupra mulțimii: „Această întâmplare minunată înfioră mulțimea ca o mișcare electrică. Văzu într-însa un semn ceresc, prin care Dumnezeu voia păstrarea acestui om, și un glas detunător de milă și iertare scăpă din pieptul acelei gloate. Boieri și popor luară pe osândit în mijlocul lor și, ducându-se la palat, înaintea voievodului, cerură iertare.”

Bălcescu se servește de sursele scrise ale vremii de istorici ca Wather Istvanfi (Cronicele române), Seadedin, Le Thou, Guerrin, Montreux, pentru a prezenta lupta trupelor române conduse de Mihai Viteazul contra turcilor și pentru înfăptuirea unirii țărilor române. El subliniază rolul istoriei scrise, nu pentru a evidenția viața unor persoane, ci pentru a reda „viața poporului român cu instituțiile, ideile, sentimentele și obiceiurile lui în deosebite veacuri”. (op.cit. p. 90) Unirea celor trei țări române a fost o necesitate istorică, deoarece numai așa puteau face față celor trei imperii din jurul lor, puteau opri oprirea românilor din Ardeal și cotorpirea Moldovei de Polonia. Deposdarea de drepturi a

→ Continuare în pag. 23

Terapie prin umor

Păstorel TEODOREANU

Mitologie:

Și Afrodita, cea în șolduri lată,
Și Joe, cu alaiul lui ceresc,
Nu s-au ivit din bolta înstelată...
Ci dintr-o amforă cu vin grecesc!

Chitanță lui Sadoveanu:

De ți-ai face testamentul,
Tu să nu-mi lași mii de franci!
Nașule, să-mi lași obrazul,
Ca să-mi fac din el bocanci!

La Pelișor, palat transformat în "casă de creație":

Voi, creatori ai artei pure,
Ce stați acuma la pădure,
Să fiți atenți când vă plimbați
Să nu călcați în ce creați!

Unui antialcoolic:

Oare nu-ți mai amintești,
Vorba din bătrâni lăsată?
Din beție te trezești,
Din prostie niciodată.

Boi-miniștri...

Caligula Imperator
A făcut din cal, senator,
Comuniștii, mai siniștri,
Au făcut din boi, miniștri...

Aroma vinului:

Aroma vinului trecut
Încet la cap se suie,
Era pe când nu s-a băut,
Azi l-am băut și nu e.

Nu contrazice:

Nu contrazice voia sorții
Și nu sfida stihiiile!
Așa fu scris: cei morți cu morții,
Iară cei vii cu... viile!

Când înjosești...

Când înjosești și sucii ei și via
Și cu sifon spurci vinul pe care va să-l bei,
Nu te gândești tu oare, mișel între mișei,
Că pângărești natura și compromiți beția?

Pe fauna cuvântătoare:

Pe fauna cuvântătoare
Apasă greu osândă grea:
Prostia e molipsitoare,
Pe când înțelepciunea ba.

Rusul și tunul:

Pe drumul unui mic cătun
Venea un rus, venea și-un tun,
Și tunul rus, și rusul tun.

În noua eră...

În noua eră concepută
K, Katz-ii scriu în loc să pută,
Iar scriitorii consacrați
Sunt dați afară de K, Kațz-i.

Ca un signeur:

Ca un signeur din Evul Mediu
Ce încuia plecând centura,
Soției i-aplica cenzura,
Vecinei - starea de asediu!

Când mă duc:

Când mă duc la șef,
Îl găsesc cu chef;
Când mă duc la chef,
Îl găsesc pe șef.

Propus de Laurent Modan

→ Continuare din pag. 22

românilor din Ardeal, asuprirea acestora au determinat pe Voievodul Mihai Viteazul să ducă lupte crâncene pentru cucerirea ținutului de pe culmile Munților Carpați. Pentru a împiedica alipirea Țării Românești și Ardealului Ungariei, conform tratatului de la 20 mai, 1595 prin care se stabilea că vor avea ca domnitor pe Sigismund Bathori, iar poporul să aleagă un vice-prinț din neamul lor. Mihai Viteazul a ales să lupte pentru acest pământ românesc. El ridică oaste și înfruntă pe unguri, dobândind victoria ce a permis proclamarea Unirii cu Țara Românească.

Bălcescu amintește că și Mircea cel Bătrân a fost „cel dântâi domn român care luptă pentru unitatea națională” (op.cit. P 241. Teritoriul peste care domnea se întindea din Moldova până în Balcani. O parte a teritoriul ardelean a fost multă vreme în stăpânirea domnitorilor Țării Românești care „păstrară stăpânire peste ducatele Omlășului, Făgărașului și Rodna în Transilvania, precum și domnul Moldovei stăpâni o vreme ducatul Maramureșului” (Op.cit, p.240) După război, Transilvania era greu încercată și în mare suferință. De aceea: „Mihai-Vodă trimise în Transilvania, cu multă cheltuială - fiind și acolo mare lipsă, căci negoțul încetase cu totul din pricina războiului - de

cumpără grâne, făină, vin, sămânță și toate cele trebuincioase, de împărți între popor, care, la glasul domnului său, părăsi pădurile și vizuniile munților unde se trăsesse și începu a rezidi orașele și satele pe ruinele celor vechi și a se apuca de lucrul pământului; și putu îndată să prețuiască foloasele independenței ce dobândise cu atâtea jertfe.” (op.cit. p 417)

Intrarea lui Mihai Viteazul în Alba Iulia, în catedrala unde a fost consfințită unirea Țării Românești cu Ardealul, în ținuta lui mândră, înveșmântat în alb a rămas un tablou vivanț ce a inspirat mulți pictori. Faptul că a fost omorât în condiții cumplite are drept cauze trădarea unora din garda sa și nesprijinirea lui Mihai Viteazul pe ajutorul poporului, pe țărănime, cum subliniază autorul. „Romanii supt Mihai-Voievod Viteazul”, opera lui Nicolae Bălcescu, este considerată „o parte vie a patrimoniului cultural pe care gânditorii secolului al XIX-lea au lăsat-o urmașilor” (Maria Platon, Postfață, op.cit. p 647)

Această scriere trebuie cunoscută de tână generație, pentru a cunoaște trecutul glorios al neamului nostru, pentru a înțelege prezentul și pentru a-și dirija acțiunile viitoare, în slujba patriei noastre dragi.

ADRIAN BOTEZ - IPOSTAZA NEAMULUI URGIST DE ISTORIE

Ionel NECULA

Bunul și statornicul meu prieten Adrian Botez mi-a mai făcut o surpriză - tot harică, tot plăcută, cu verbul spălat în roua florilor de pe Valea Izei și în apa sfințită din aghiazmatarul etnogenezei românești. Căci ultima sa carte, consacrată poetului Octavian Goga, nu mai vorbește doar despre otava unui poet bine înțelenit în conștiința publică românească, evidentă și ea, ci reconstituie însăși durerea neamului românesc, bântuit de o istorie toxică și de vrăjmășiile hrăpărețe ale megieșilor - niciodată mulțumiți de ceea ce au de la Dumnezeu și li se cuvine de drept. Și n-o face printr-o alunecare nestăpânită a gândului, ci pentru că însuși poetul evocat este imaginea prototipală a acestei dureri neostoite.

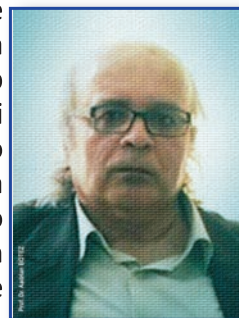
Cu ceva ani în urmă, Academia maghiară, sau poate sub coordonarea ei - a publicat masivul tratat de Istorie a Transilvaniei (cca o mie de pagini), elaborat tendențios, cu dovezi prefabricate și cu aceleași intenții de siluire a istoriei și a hotarelor trasate de Dumnezeu și omologate de oameni prin Tratatate și Convenții. Bugetul maghiar și-a permis atunci o cheltuială imensă, căci lucrarea despre care vorbesc a fost tradusă în limba engleză și înmănată tuturor bibliotecilor mari din lume și ambasadelor europene, creditate la Budapesta. Ani de zile am așteptat o replică pe măsură din partea istoricilor români, o poziționare punctuală și n-a venit. Rămas fără o replică fermă și documentată din partea noastră, probabil că artificul maghiar a avut ceva circulație prin Europa, chiar dacă n-a produs efectele așteptate.

Am deschis această acoladă mai generoasă, pentru că lucrarea lui Adrian Botez se înscrie în această linie și rezolvă, atât cât poate rezolva un om, o problemă care

reclamă angajarea unei echipe de cercetători și participarea logistică a instituțiilor abilitate. Sub pretextul monografiei poetului Octavian Goga, autorul face o laborioasă descindere în Istoria Ardealului și reconstituie, cu o acribie decomplexată, câteva din momentele dramatice ale evoluției ardelenesti, fără de care poetul și nota de tragism indusă versurilor sale nu poate fi înțeleasă. Viața și opera lui Octavian Goga se împletesc, dureros, cu lupta ardelenilor pentru afirmarea ființei naționale și cu dorința lor de a fi recunoscuți parte a națiunii române. Goga a făcut servicii de cap limpede la toate durerile românilor din Transilvania și-a fost cel mai de temut mesager al dărzenei și voinței naționale. Am putea spune că Octavian Goga putea să nu scrie decât strania cantilenă NOI, spre a fi considerat, cu toată pioșenia extaziată de care mai e în stare omenirea...GENIU (p.287).

Are dreptate. A fost tribunul românilor din Ardeal și unul dintre cei mai mari oratori ai etniei românești. Vocea lui s-a făcut simțită peste tot pe unde se discuta cauza românească: în Academie, în Parlament sau în guvernul României.

Nu mai insistăm. O cronică nu trebuie să cuprindă toate detaliile, ci doar esențialul dintr-o carte. Așa este, dar observația nu se potrivește și cărții lui Adrian Botez. Ce să reții dintr-o carte în care totul este esențial? O cronică mai detaliată asupra cărții în discuție riscă, din capul locului, ratarea. De asta zic, în locul unor comentarii mai desfășurate, prefer să recomand lectura propriu-zisă. Un lucru e sigur, că lectura ei, din doască-n doască, înseamnă un spor de cunoaștere și că nimeni nu va regreta timpul și efortul lecturii. Îl felicit pe autor pentru această minunată ispravă livrescă și-i promitem că-l vom urmări, în continuare, cu același interes nescăzut.

In memoriam Lică Bluthal, promotor cultural România/ Israel

Lucreția BERZINTU

În 14 ianuarie 2021 Lică Bluthal, promotor cultural prin arta scrisului și a turismului, a trecut în rândul celor drepti. La 04 aprilie 2021 ar fi împlinit 93 de ani. De-a lungul zecilor de ani Lică a încântat publicul român și israelian cu spectacole, epigrame, cronici rimate, catrene, răvașe, afișe cu amintiri, trasee turistice...

Evenimente din viața sa sunt povestite chiar de el însuși, destăinuindu-se ziaristului G. Iosub în cartea sa, „Iașul văzut din Israel”, apărută la Editura Junimea, Iași, 2003. Carte, pentru care m-am implicat direct în realizarea sa, de la autor până la apariția editorială și mă bucur că am putut face acest lucru.

În 1942, pe când avea 14 ani și era elev la Liceul evreiesc din Iași, s-a organizat un mic ansamblu din inițiativa și sub conducerea profesorului Yona David cu scopul de a da un spectacol școlar. Alături de Lică Bluthal au participat, între alții, elevii Bițu Fălticaneanu, Andrei Călărășu, Mendi Rodan – deveniți ulterior măștri ai scenei, cinematografeiei și baghetei. A urmat apoi un spectacol mai elevat, intitulat „Parada veseliei”, pe texte scrise de Lică Bluthal în colaborare cu Radu Stănescu și fratele său, iar scenografia era semnată de Godell.

În 1944, când Iașul ajunsese oraș de front și jumătate din populație îl părăsise, autoritățile locale, pentru a atenua atmosfera încărcată, li s-a permis să dea un spectacol în sala cinematografului Scala, subvenționat de Comunitatea evreilor și regizat de Bițu Fălticaneanu. În timpul reprezentației a avut loc un bombardament aerian. Tinerii - actori - s-au ascuns sub scenă, iar publicul a părăsit sala, fugind în adăposturile apropiate. După încetarea alarmei, au revenit cu toții, și-au reocupat locurile iar spectacolul a continuat.

După război, din pasiune pentru teatru, Lică Bluthal a scris un spectacol intitulat „Baba Hârca la estradă”. În el a introdus și un text inedit de Topârceanu, pe care îl primise de la Otilia Cazimir. Au urmat apoi spectacolele „Întinerește bătrânul Iași”, „Trubadurii din Cipru” și „Rapsodii de toamnă”, scrise în colaborare cu Radu Miron și în regia acestuia. Partea muzicală a spectacolelor a fost compusă de un profesor universitar de la Facultatea de Agronomie, dr. docent July Weissman, pasionat de muzică ușoară.

Lică Bluthal a devenit slujbaş la studioul postului de Radio Iași, unde deținea funcția de șef al secției culturale și răspundea de emisiunea de satiră și umor, având colaboratori din București: pe I. Avian, Sadi Rudeanu și Radu Stănescu.

Apoi, de la radio a fost promovat director adjunct al Teatrului Național din Iași.

Atitudinea discriminatorie față de evrei l-a determinat pe Lică Bluthal să plece în Israel. Unul din acele exemple este o întâmplare din 1972, când, la un spectacol intitulat „Cupidon pe portativ”, la al cărui text era co-autor, nu i s-a permis să figureze pe afiș. Întrebând de ce, responsabilul de la partid i-a răspuns cu cinism: „Fiindcă ești evreu și mulți de-ai voștri depun acte de plecare în Israel!”. Imediat a părăsit slujba de director adjunct al Naționalului ieșean și a depus actele de plecare în Israel.

Fiind nou venit în Israel, și-a câștigat existența lucrând ca paznic la „Colbo Shalom” (un supermagazin universal), întâi de zi, apoi – la cererea lui – de noapte, ca să poată lucra liniștit texte, căci gândul lui tot către teatru se îndrepta.

În timp ce era paznic de noapte a scris spectacolul satiric „Până când?”, pe care el însuși l-a regizat. A urmat apoi spectacolul „Când era bunica fată”, scris în colaborare cu I. Avian, la care au participat actorii israelieni Erika Pfeifer și Tobi Bălan și la care și-au dat concursul cunoscutele vedete Nae Roman, Bimbo Mărculescu și Olimpia Panciu. Spectacolul a fost regizat de Mihai Pascal. Au urmat spectacolele „Hop și eu în Țara Sfântă” și „Coana Chirița în Orientul Încurcat”, scris împreună cu Sig. Horowitz. Acest din urmă spectacol s-a jucat în 1975, în sala de la Heichal Hatarbut.

Nemulțumit de impresarii fără cultură, care cereau să introducă expresii triviale, de prost gust... în plus, muncea mult dar câștiga puțin, Lică Bluthal continua să fie paznic la „Colbo Shalom”.

Într-o zi i-a venit o idee, să organizeze niște excursii vesele. A tipărit niște afișe mari cu titlul „Excursie cu lăutarii după mine!” și le-a întins pe fațada uriașei clădiri unde lucra, a tocmnit niște autobuze și niște lăutari. Apoi vizita, la sfârșit de săptămână, câte un loc interesant din Israel. Pe drum, muzicanții distrau turiștii în autobuz...

O mare societate de turism, „Melia”, văzând că Lică Bluthal este un om cu idei, a pus ochii pe el și, până la urmă, l-a angajat. Nu după mult timp a ajuns directorul departamentului Europa. A lucrat acolo 17 ani, până când societatea s-a desființat deoarece proprietarul ei a făcut o investiție proastă: a cumpărat cu un miliard de dolari studiourile „Metrou Goldwyn Mayer”, care au dat faliment.

Imediat a fost angajat la o altă societate de turism, „Histour”, ce aparținea Băncii „Hapoalim” și pe care aceasta a vândut-o concernului „Koor”. Ulterior, acest concern a lansat-o în lanțul internațional de turism „American Travel Services”, cea mai mare și mai veche firmă din lume în acest domeniu unde Lică Bluthal a fost directorul departamentului pentru Europa de Est. Lucrând în acest domeniu Lică vizitase 74 de țări!

Ceea ce l-a impresionat foarte mult pe Lică Bluthal a fost atunci când regretatul rabin șef Moses Rosen a organizat în sala Teatrului Național din Iași comemorarea pogromului ce a avut loc în 1941 la Iași, unde el a adus cu această ocazie 1200 de israelieni originari din Iași. Un moment de mândrie: 28 de autobuze, pe care fluturau steagurile Israelului, staționau în fața Teatrului unde el, cândva, a fost director adjunct.

ÎN CĂUTAREA LUI PAUL ALEP

Sandrino GAVRILOAIA

Continuare din numărul trecut

Alepul bizantin este cucerit în anul 637 de musulmanii conduși de generalul ommayyad Khalid ibn al-Walid. De-acum, așezarea va avea o altă viață, devenind, treptat, un centru islamic, Alep Al Chahba (Alepul cel alb). La anul 944 al erei creștine, un lider musulman, Saif Al Dawla (numele lui poate fi întâlnit și sub varianta de Udawlat), își stabilește aici capitala, orașul devenind fieful dinastiei Hamdanizilor. Acest emirat din nordul Siriei și Irakului de astăzi a atras, în prima jumătate a veacului al IV-lea islamic, cele mai elevate spirite ale lumii musulmane de odinioară: filosofi, poeți, mistici, filologi, astronomi și muzicieni. Alepul musulman va juca un rol activ și important în lupta împotriva creștinilor, fie aceștia romei (bizantini), armeni sau cruciați. Sub Imperiul Otoman, mai precis între secolele al XVI-lea și al XVIII-lea, Alep devine cel de-al treilea oraș al împărăției turcești, după Istanbul și Cairo, iar această onorantă moștenire este perceptibilă și în zilele noastre.

Pentru arhitectul și scriitorul G. M. Cantacuzino, care a publicat în 1938 un jurnal al călătoriilor sale orientale sub titlul Pătrar de veghe, Alepul pare un oraș al deșertului, un imens decor rămas fără actori, care însă poate exprima perfect sufletul Orientului: "Strâns în jurul castelului, care se înalță pe movila lui ca o coroană feudală, cetatea n-are decât acoperișuri de olane și minarete de piatră. Numai foarte rari chiparoși cresc în jurul mănăstirii dervișilor. Ca fundalul unui tablou de-al lui El Greco, Alep e de o nespusă tristețe. Oraș de umbre dure cu lumini de foc, ascuțit și lapidar, el are totodată o înfățișare prăfuită și calcinată". Fascinat de Orient, de istoria și cultura sa, G. M. Cantacuzino a străbătut, în câteva rânduri, Levantul și Asia de sud-vest, în căutarea urmelor marilor civilizații, a moștenirii Profetilor și a fascinantelor orașe din 1001 de nopți, cu minarete îndrăznețe, bazaruri aglomerate și grădini închise, cântate de poezii deșertului. Urmând un itinerariu mai degrabă spiritual și poetic, trecând prin Beirut, Byblos, Ierusalim, Petra, Damasc, Palmyra și ajungând până la Bagdad, Mossul, Isfahan, Shiraz, Teheran ori Perssepolis, G. M. Cantacuzino călătorește, mai cu seamă, interior, descoperind impresionistic și meditând pe măsura vastei sale culturi. Cetatea Alepului îi pare "mai asiatică decât oricare altă cetate, cu toată înfățișarea adesea italienească a campanilelor sale. Ea e nemiloasă și neomenoasă, ca și Asia, cu toate deșerturile sale. Mândră și disprețuitoare, cu tot zgomotul și toată forfoteala

locuitorilor ei, ea rămâne totuși în amintire, așa cum ni se înfățișează nouă astăzi, ca un adăpost al umbrelor trecutului, tăcută și înfricoșătoare". Revenind la itinerariul și impresiile mele alepiene, de dinaintea izbucnirii actualului război civil, îmi amintesc perfect misterioasa zonă veche a orașului care era foarte întinsă, labirintică și părând încremenită în timp și în istorie. Aici se află și cel mai lung souq (bazar) din lume, ale cărei ulițe acoperite totalizează, dacă s-ar pune cap la cap, o lungime de mai bine de 11 km. Organizate pe rufeturi, adică pe bresle, tipuri și sortimente de marfă și cu o neîntreruptă folosință, souq-urile acoperite ale Alepului sunt socotite drept cele mai lungi, mai frumoase și mai vechi bazaruri ale Islamului. Iată un alt citat din G. M. Cantacuzino care evocă unicitatea acestui oraș etern: "Armenii și evreii aduc cele mai alese mărfuri ale Orientului în sucurile sale. Muezinii se aud la Alep mai limpede decât oriunde. Și clopote multe se aud acolo. Degeaba... Alep rămâne în spirit ca o imagine a tăcerii care miroase a praf". Și acum pot fi întâlniți aici ortodocși melkiți, catolici, maroniți, siriaci și armeni, iar lăcașurile lor de cult ar trebui neapărat vizitate. Creștinii arabi se împart, din punct de vedere dogmatic, în trei mari confesiuni. Arabii melkiți (numiți și Rum, adică bizantini greci, moștenitorii romanilor) sau calcedonieni sunt cei care respectă hotărârile Conciliului de la Calcedon din anul 451 (ideea de bază fiind Iisus Hristos are două firi, umană și dumnezeiască, într-o singură ipostază). Arabii iacobiți sau necalcedonieni admit o singură fire a lui Isus într-o singură ipostază și de aceea sunt numiți monofiziți. În această categorie intră siriacii și coptii. Coptii sunt descendenții egiptenilor antici (în greacă: egyptos-gyptos-copt). Armenii nu sunt arabi, dar și ei sunt tot monofiziți. Nestorienii constituie cea de-a treia mare confesiune creștină a lumii arabe. Ei cred în cele două firi, umană și dumnezeiască, dar în două ipostaze ale lui Iisus Hristos. Această doctrină este urmată de asirieni și caldeeni.

*

În urmă cu câteva secole, viața creștinilor ortodocși din Alep avea bune legături cu țările române. De fapt, Levantul era interconectat nu numai comercial și spiritual cu țările române, intrate sub vasalitatea Înaltei Porți, ci și cu realitățile și ambițiile politice din Moldova, Valahia și, mai puțin, Transilvania, formând, cumva, o aceeași lume răsăriteană, orientală. Orașe mai îndepărtate din împărăția turcească, precum Alexandria Egiptului, Tripoli, orașul african din Libia sau Alepul sirian, devin locuri de surghiun pentru domnii noștri mazili și familiile acestora. Doamna Chiajna a lui Mircea Ciobanul, fiică a lui Petru Rareș, va fi exilată la Alep, în Siria, împreună cu fiul ei, Petru cel Tânăr, voievod al Țării Românești, mazilit în primăvara anului 1568, la uneltirile temutului Mihai Cantacuzino, cel supranumit șaitanoglu. Acest șiret și influent fiu al diavolului, după cum era

poreclit grecul la Stambul, este nimeni altul decât străbunul tuturor Cantacuzinilor din țările române. După moartea subită a tânărului voievod muntean la Alep, situația Doamnei Chiajna se înrăutățește, după cum consemnează C. Gane în savuroasa sa lucrare Trecute vieți de doamne și domnițe: "Exilul Chiajnei a ținut mai mulți ani. Lipsa de mijloace a dus-o la sărăcie și sărăcia aproape la cerșetorie. Un călător din Occidentul Europei, trecând prin Alep în 1570, a văzut-o făcând comerț ambulant de mărunțișuri pe străzile orașului". Dar Doamna Chiajna știe să întoarcă norocul, turcindu-și cei doi fii, pe Mircea și Radu și îndemnându-și fiica, pe Domnița Dobra, să intre în haremul lui Murad, fiul cel mare al sultanului. După ce Murad ajunge sultan în 1574, Doamna Chiajna, împreună cu odraslele ei turcite, părăsește Alepul, luând "drumul Stambulului și al libertății", după cum consemnează același C. Gane despre acest personaj al istoriei noastre, demn de pana lui Shakespeare. Sau, poate, de poveștile Șeherezadei...

Siria, fie ea provincie romano-bizantină, fie al Ommayyazilor, țară al lui Saladin sau pašalâc otoman, a fost și (poate) a rămas o componentă a Locurilor Sfinte, făcând parte, în accepția europenilor creștini, din conceptul extins de Țară Sfântă. Din această cauză, meleagurile siriene au fost străbătute și vizitate intens de pelerini, instituția pelerinajului fiind una deosebit de importantă în Evul Mediu european. Și pentru românii curioși din Țara Românească, Moldova și Transilvania sau chiar pentru aromânii și megleno-românii din sudul Dunării, Siria a fost un tărâm sacru, rezervat hagialăcului. Mai mult chiar, voievozii români (uneori chiar și marii noștri boieri) au fost protectori și sponsori ai multor lăcașuri sfinte din Siria și, de fapt, din întregul Levant. În perioada interbelică, Marcu Beza este cel care a documentat exemplar, inclusiv fotografic, aceste contribuții românești la rezistența credinței creștine și continuitatea ortodoxiei în lumea levantină și în Balcanii stăpâniți de turci. Din ruinele Imperiului Otoman s-au născut țări precum Grecia, Cipru, Palestina, Israel, Siria, Liban, Egipt, Turcia, iar toate aceste meleaguri au fost vizitate de anglistul, scriitorul și diplomatul român Marcu Beza în căutarea urmelor românești din Răsăritul Ortodox.

Arhidiaconul Paul de Alep, care l-a însoțit pe patriarhul Macarie al Antiohiei într-o călătorie prin țările române din secolul al XVII-lea, ne-a lăsat relatări neprețuite despre epoca domnitorilor Matei Basarab și Vasile Lupu. Paul, arhidiacon de Alep și Damasc, s-a născut în 1627, la Alep. În calitate de secretar patriarhal a întreprins o lungă călătorie în țările ortodoxe din răsăritul și nordul Europei, alături de tatăl său natural, patriarhul Macarie. Voiajul călătorilor sirieni a durat aproape șapte ani: 9 iulie 1652 - 21 aprilie 1659, datele fiind consemnate în manuscrisele rămase. Paul de Alep a murit în 1667, în Georgia, pe când se întorcea dintr-o a doua călătorie din Rusia țarului Alexei Mihailovici, cel de-al doilea dintre Romanovi. Scrierile sale sunt extrem de importante pentru cultura și literatura română veche. Călătorul arab a fost un martor (aproape) obiectiv al realităților și obiceiurilor moldo-valahe și, indirect, transilvane. Lui îi datorăm valoroase descrieri ale

bisericilor, palatelor, curților boierești, așezărilor, vieții cotidiene și tradițiilor din Țara Românească și Moldova. În acele vremuri grele pentru credința ortodoxă, când creștinismul din sudul Dunării era năpăstuit de jugul otoman, iar în Transilvania domina un calvinism agresiv-contagios, voievozii români deveniseră ocrotitorii semințiilor ortodoxe ale Răsăritului. Situate la confluența spiritualității răsăritene cu cea apuseană, ca și la răscrucea unor drumuri comerciale care asigurau schimbul de mărfuri între Orient și Occident, țările române au cunoscut o puternică dezvoltare a negoțului până la apariția și expansiunea Imperiului Otoman. Gheorghe Brătianu arăta în lucrarea *Le commerce Gênoi sur le Danube à la fin du XIII-e siècle* (volum apărut în 1922, la București) că încă de pe la anul 1200 corăbiile genoveze își făcuseră apariția pe Dunăre, făcând comerț de tranzit sau preluând oferta locului (sare, grâne, miere, ceară, seu, blănuri, piei, cherestea etc). De fapt, genovezii controlau întregul comerț de la gurile Dunării, construind cetăți și având aici numeroase privilegii obținute de la stăpânirea imperială de la Constantinopol.

Într-un muzeu din Beijing există un pergament datând din vremea dinastiei Tang cu o hartă amănunțită a Drumului Mătăsii. Potrivit acestei hărți, un traseu coborând din stepele Asiei ocolește Marea Caspică, urmărește țărmurile nordice ale Mării Negre, prin Crimeea și coboară spre Constantinopol, prin Dobrogea noastră. Vechile legături comerciale maritime dintre Crimeea și Constantinopol sunt atestate istoric, astfel încât e probabil ca ruta continentală, via Dobrogea, să fi fost folosită mai mult iarna, când Pontul era frământat de puternice furtuni. Prin urmare, țara noastră a făcut parte din traseul milenar al Drumului Mătăsii, chiar dacă este vorba de un drum, cumva, auxiliar (uzitat mai cu seamă când rutele consacrate erau periclitate de războaie, moline, cataclisme, vreme rea). Harta datează din secolul al IX-lea și acoperă, ca informație, o perioadă cuprinsă între anii 500 și 800 ai erei noastre. O dovadă (indirectă) a acestei rute este și călătoria vestitului călător arab Ibn Battuta prin Dobrogea, care a urmat tot un traseu al Drumului Mătăsii. În relatările sale, el menționează, între altele, că a întâlnit în Dobrogea caravane, caravanseriuri și cămile cu două cocoșe, dovezi ale activității specifice Drumului Mătăsii. Marele călător și geograf arab a vizitat Kipceak-ul (Hanatul Hoardei de Aur) pe la 1330, ajungând până la Astrahan. El însoțea alaiul celei de-a treia soții a hanului, o principesă bizantină bastardă, care pleacă să-și viziteze tatăl, pe împăratul Andronic al III-lea, la Constantinopol. Deși amintirile lui Ibn Battuta sunt pline de erori în ceea ce privește dubla sa călătorie dobrogeană, el pomeneste de locuri astăzi familiare nouă, precum Dunărea, brațele Chilia, Sulina și Sf. Gheorghe, porturi la Marea Neagră sau localitățile Babadag, Isaccea, Enisala, ca și legendara cetate bizantino-genoveză Vicina. Dar, revenind la personajul principal al căutării noastre, la Paul de Alep, să vedem care e povestea descoperirii sale, de fapt, a manuscriselor care i-au asigurat notorietatea în cadrul culturii și devenirii noastre.

Va urma

POEME

Mircea ISTRATE

CLIPA NOPTILOR DE MIERE

Moțâind opaițul arde, luminând în pâlpâire
Pânza veche de paianjen, semnul veșniciei uitări,
Și în picuri mi se cern, tot punând în tănuire
Până-n colțuri de odaie, adormitele visări.

Cariul roade sus în grindă țăndără de veșnicie
Iar motanul toarce timpuri ghemuit sub caldă vatră,
Mărunțind în clipe vremuri, orologiul nu mai știe
Cât secunde numărat-a, în viața-i depănată.

Noaptea-și țese vâlul negru înflorat cu mii de stele
Și cu-a lunii raze pale mi-l mângâie-nflorată,
Adormind în hăul lumii toate sufletele cele
Care dorm în cuib de vise, somn cu miere picurată.

Pace-i pe pământ și-n ceruri ca-n a lumii începuturi,
În rotiri pe bolta naltă trec luceferii în roiuri,
Infinitul de de-asupra scânteiază-n sterpe luturi
Să-și arate măreția, din a sale large hăuri.

Eu, străpung cu ochii minții lumi ce nu mi se mai gată
Fermecat de ce-i pe-acolo, rușinat de ce-i pe-aici
Și visez ca-n alte timpuri voi ajunge poate-odată
În opaiț să-mi ardă-o steauă, nu un pui de licurici

FATA LA IZVOR.

În răcoarea dimineții, lunca lăcrimată-n rouă
Se trezește lenevoasă din cuibarul-i visător
Și de soare mângâiat, feciorelnic se-nfioară
Lăsând vântul s-o alinte cu-alui șoapte de amor.

Florile încet suspină după visele din noapte
Ce trăitu-le-au alături de luceferi iubitori,
Ei purtatu-le-au prin ceruri în calești înaripate
Ca s-adoarmă legănat de-nstelații zburători

Peste toți și peste toate se ridică mândrul soare
Scânteind din înălțime cu săgețile-i de foc
Trimițând călduri în valuri ca pe toți să-i înfioare
Îndulcindu-le viața, în clipe de noroc.

Din a zării depărtare, cu ulciorul într-o mână
Vine-o crudă fetișcană căutând din ochi izvorul,
Să ia apă ne-ncepută și s-asculte cum îngână
Ne-nțelese șoapte care, îi ghici-vor viitorul.

Când ajunge-n locul ceta rourat și cu răcoare
Cu nesaț îmi soarbe apa ca să-i stâmpere arsura
Și-a ei buze-nfiebînțală da-va dulcea sărutare
Izvorășului sfielnic, tulburat peste măsură.

El în val se unduiește și-apoi trestiile toate
Simt fiorul ce le trece în smerelnic rușinat,
Bătând malul-n clipocire cu-ale sale limpezi ape
Se tot duce mai departe șușotind în tremurat

DE NE-AM ÎNTOARCE-N TIMP

Din clepsidra veșniciei vreme curge trecătoare
Aducând din ieri spre mâine clipe lungi la numărare
Și-ntr-o parte cât se-adună ni se ia ca un făcut
Din cât datu-ne-a Măritul ca avere de-nceput.

Eu, copil, ca nesătutul timp luam să-l risipesc
Pe nimicuri lucitoare, bucuos că mai trăiesc
Clipa ceea mult visată când aprins de-a ta privire
Mă ardeam ca foc de paie în prădalnică iubire.

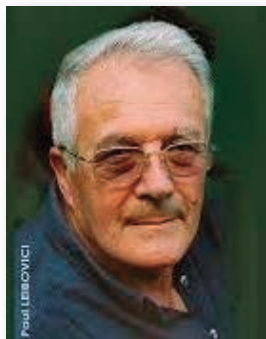
Doamne, cum acele zile erau miere și dvin
Ce-o sorbeam ca însetații de arsura unui chin,
Ele toate tănuite puse-n țăndără de gând
Mângâia-ne-o amintirea, anilor ce vin la rând.

N-a pierit nici azi simțirea din a vremii tinerețe
Când, sub boltă de luceferi în cuvinte de tandrețe
Ne-ndulceam cuminiți în noapte tot luând cu împrumut,
Fierbințală de săruturi din iubiri de început.

Din fântânile de suflet, din speranța unui gând
Tot băut-am apa vie multe zile ani la rând,
Și-nspre cer tot înălțat-am pătimașul nostru dor
Să ne umplem cu iubire, întomnate vremi ce mor.

PANDEMIA

Paul LEIBOVICI

*„Și ce-ar fi dacă,/ Într-o zi
blestată/ Ne-am îmbolnăvii cu
toții/ Deodată?”*

*Și medicii și pacienții/ Și părinții
și copii?/ Ce-ar fi, ce-ar fi?”*

Centrul orașului cunoștea – în special vinerea, o circulație, agitație amețitoare iar vocile se amestecau, se învăluiau într-o multitudine de sunete. Pluteau în văzduh. Se întreceau cu ciripitul păsărelor – și ele îmbrăcate în hăinuțe purpurii, sburând de pe o creangă pe alta, înconjurând numeroasele crengi cu ramuri înfrunzite. Sub aceste creste a căror frunze strălucitoare, de un verde puternic, dar cu nuanțe bine echilibrate, erau înșirate de jur împrejur mese rotunde. Fumul țigărilor, celor care sorbeau cafeaua, înghițitură cu înghițitură, plescăitul vocilor formând un cor - mai bine zis o văjuială. Amestecătură de voci, gâlgăituri sonore care se răsturnau ca valuri imense, își întregeau sgomotul, adesea insuportabil. Chelnărițele nu pridideau cu serviciile, făcându-și loc printre valurile de oameni care inundau trotuarele. Sacoșe încărcate, pachete cu marea lor diversitate de culori și reclame înfrumusețau peisajul. Orașul trăia fiecare moment „hohotele de bună-voie erau amețitoare !Strada principală a orașului semăna în diminețile sfârșitului de săptămână, ca valurile apelor învolburate. Autobuzele, mașinile particulare gâfâiau scoțând pufăituri, scârțâind, producând sgomote de-a dreptul obositoare. Șuşuitul comun se transforma adesea într-un cor bine dirijat, dar a cărui muzicalitate era de-a dreptul... obositoare!

La orele târzii, ale amiezii, treptat, treptat începea retragerea spre străzile laterale, către apartamentele personale, la treburile gospodărești. Când apusul se apropia, liniștea își făcea loc parcă anunțând: ssst! ssst! e vremea intrării în sărbătoarea odihnei, a Sâmbetei!

Acoperit de mister/ Cădeau peste el umbre mari și adânci/ Ca peste toți cei ce vin din cer... Rătăcind pe stradă,/ Și-a aruncat ochii peste o grămadă/ Stau pe prispă halucinat,/ M-a văzut... nu m-a văzut?... Era așa de abătut/ Ce m-a mișcat?/ Când a strigat...: ...O carte pentru o pâine/ Să treacă copii... ziua de mâne!

Purta peste haina neagră, aruncat peste gât un șal de catifea. Era încălțat cu pantofi prin care străpungeau, prin rosături, degete pământii. Buzunarele mari, adânci, ca

niște pungi .adăposteau cărți cu scoarțe de carton. Înghesuite, una lângă alta, stăteau nemișcate, în așteptarea tăcută, monotonă a unei zile tăcute. Razele coborâte din înălțimi, reușeau să-i încălzească chelia înconjurată de firele lătoase, lungi care-i cădeau peste urechile care de-abia se întrezăreau. Privirea-i alergia spre porțile închise, spre ferestrele între deschise... Mergea alene... ținând între palmele, nu prea mari, o carte cu foi de mărimea unor frunze de nuc; litere mărunte, negre, înșirate ca boabele de poame... Doar privirea-i sbura spre cafeneaua cu ușile zăvorâte. Privirea ochilor aproape ieșiți din orbite, căutătoare în găsirea cuiva, a oricărui individ căruia să-i poată oferi „cartea” - creația sa din care potolea foamea copiilor. „CARTEA” cuprinzătoare a frumuseții naturii, a conversației, a cântului poenilor și al ciripitului. Ce poate fii mai melodios decât conversația dintre noi și sburătoarele care descind în zori pe prispa casei?! El, scriitorul, el înțeleptul care descifra fiecare sunet, bătaie cu ciocul în pervazul ferestrii... transforma finețea sunetelor în bogăția cuvântului rostit!

Rătăcind pe stradă/ Aruncând privirea spre mine... în ogradă!/ Stau pe prispă halucinat,/ M-a văzut...nu m-a văzut?/ Era așa de abătut... Ce m-a mișcat?/ Când a strigat... O carte pentru o pâine/ ...

Din Superul doldora de alimente, ieșeau câte unul, sau doi cu sacoșele pline. Nevăzuți, neauziți o porneau cu masca sub ochi, cu pasul întins. Iar în graba lor nu vedeau, nu auzeau și nu dădeau ascultare!

Orașul încă doarme/ Și porțile sunt închise/ Un clavier îngână de la etaj/ Umbrele sunt triste/ Acorduri de bași.

E strada bătută de mine zi de zi .La colțul din apropiere, de obicei ușile sunt larg deschise iar parfumul pâinii proaspete îmbie trecătorii să se oprească și să ia la drum câte o coptură de pe galantarul plin cu plăcinte, cornuri pe care strălucește prospețimea sau numai câteva felii de pâine. Parfumul cafelei e diabolic. Greu de stăpânit simțurile, pentru a nu servi măcar o înghițitură. Singurul fapt care m-a oprit din mersul alene, un ciripit de strună, o melodie care a trezit simțămintele învinse de tristețea vremurilor amorfe. Ușile magazinului de copturi-ferocate. Doar sunetele arcușului îmi atrăgeau atenția. Bărbatul înalt, cu fruntea semeată ținea vioara lipită de umărul său. Arcușul scotea acorduri plăcute. Iar lipit de peretele afișajului, ședea pe o banchetă improvizată, partenerul său a cărui instrument se sprijinea de pavaj. Era un violoncel. Un duo matinal; răscolitor, emoționant. Privirile noastre s-au întretăiat. Aproape lăcrămam.

Un concert duo în orașul lipsit de viață. Cei doi artiști, ai Filarmonicii „închise” hotărâseră să dea viață unei partituri programate pentru concertul programat-anulat. Păsărelele adunate, ca de obicei pe crăcile arborilor piuiau din când în când. Erau singurii auditori ai concertului „Duo”. Iar eu, trecătorul grăbit... m-am oprit. Palmele mi s-au apropiat într-un aplauz, pandemic!

„Ciociara”, romanul lui Alberto Moravia despre suferințele italienilor în al doilea război mondial

George PETROVAI

Da, e adevărat că, fără să-și dea seama, Moravia este „un apostol desăvârșit al doctrinei comuniste, religia cea mai laică prin excelență” (Luigi Russo în *La critica lettaria contemporanea*, autor citat de George Lăzărescu, prefăcătorul și traducătorul romanului *Ciociara*, apărut la noi în anul

1970, Editura Minerva) și că „Simpatia lui Moravia pentru mișcarea socialistă internațională se face prezentă și în impresiile sale de călătorie (...)”. Dar tot atât de adevărat este – ne spune același G. Lăzărescu – că „în aceeași perioadă Moravia se dovedea un reprezentant magistral al realismului critic: în 1954 apar *Povestirile din Roma*, iar în 1957, romanul *Ciociara*”.

Fără a intra în prea multe amănunte biografice (doar atât: Alberto Moravia se naște pe 18 noiembrie 1907 într-o familie de oameni înstăriți, la nouă ani se îmbolnăvește de tuberculoză și până la 16 ani va fi imobilizat în pat, în 1929 debutează cu romanul *Gli Indiferenti* – *Indiferenții*, în 1935 publică romanele *Viața cea frumoasă* și *Ambiții greșite*, în 1937 publică romanul *Încurcătura*, în 1940 îi apare volumul de povestiri și alegorii *Visele leneșului*, în anul următor vede lumina tiparului romanul *Mascarada*, în 1947 apare romanul *La romana*, „povestea realistă a unei femei de moravuri ușoare”, anul 1951 este al romanului *Conformistul*, în 1955 publică piesa cu subiect istoric *Beatrice Cenci*, în 1958 publică jurnalul de călătorie *O lună în URSS*, iar în 1962 *O idee despre India*), trebuie menționate acele elemente care ne introduc în substanța *Ciociarei*, inclusiv în titlul romanului, și pe care autorul ni le face cunoscute încă din prima pagină a scrierii sale:

1) *Ciociara* este cognomenul/supranumele țărăncii italiene din *Ciociaria*, „regiune din sud-vestul Italiei, a cărei denumire vine de la *ciocia* – încălțămintă purtată de țărani din partea locului, asemănătoare cu opincile noastre” (nota traducătorilor Adriana și George Lăzărescu);

2) Narat la persoana întâi de către personajul principal Cesira, *ciociara* cu „față rotundă, ochii negri

și mari, cu privirea adâncă”, pe care părinții o mărită la Roma cu un negustor atât de bătrân și urât încât aproape că-i făcea silă, îndeosebi după nașterea Rosettei și după sfidătoarele destrăbălări, pe bani, ale acestuia cu alte femei, pentru ca înainte de moarte să nu mai găsească femei care să-l bage în seamă „nici pentru bani”, romanul ne înștiințează că eroinei cu păr negru, împletit la spate în două cozi „ca niște funii”, și capabilă să poarte pe oblanicul de pe cap „până la cincizeci de kilograme”, nici că-i păsa de dragoste („Nu doream decât să stau liniștită și să nu duc lipsă de nimic”), anii de văduvie din perioada 1940-1943, pe care-i închină fetei, casei și prăvăliei, fiind „cei mai fericiți ani din viața mea”.

Dar iată că 1943 aduce cu sine o cotitură în desfășurarea celui de-al doilea război mondial (urmarea înfrângerilor suferite de armatele germane și italiene, în iulie 1943 este răsturnat de către patrioții italieni detestabilul regim fascist al lui Mussolini, iar două luni mai târziu – acceptând capitularea necondiționată – Italia iese din război și, avându-l prim-ministru în perioada 1943-1944 pe mareșalul și omul politic Pietro Badoglio, urmează neabătut calea reformelor democratice), în pofida convingerii populare că Roma n-o vor bombarda nici anglo-americanii și nici nemții, asta „pentru că la Roma e papa”, totuși se instalează la iuteală panica și, mai ales, binomul foamete-inflație în întreaga țară.

Așa că, după ce constată în cele din urmă că traiul decent la Roma este realmente cu neputință din pricina alarmelor aeriene, a scumpirilor și a penuriei de alimente, Cesira decide să plece împreună cu fiicăsa la Fondi (mai exact într-o așezare montană din părțile Vallecorsei), localitatea ei de baștină, unde era convinsă că „întotdeauna se mai găsește câte ceva”. Firește, nu înainte de-a lăsa, pe baza unui inventar în dublu exemplar, casa și prăvălia în grija negustorului de cărbuni Giovanni („nu pentru că nu aș fi avut încredere în Giovanni, dar pentru că e mai bine să nu ai încredere în nimeni”, cu toate că acesta deja dobândise statutul de ibovnic după scurta și neconcludenta lor împerechere pe sacii cu cărbuni) și, evident, nu înainte de-a face trebuincioasele pregătiri: două geamantane burdușite cu alimente și o apreciable sumă de bani, dosită în buzunarul secret al fustei.

Însă, cum niciodată socoteala de-acasă nu se potrivește cu cea din târg, îndeosebi în vreme de război, Cesira constată cu surprindere că întreg orașul Fondi „era părăsit și pustiu”, de parcă s-ar fi nimerit într-un oraș „în care toți locuitorii pieriseră de pe urma unei pandemii”.

Cum nimeni nu deschidea în urma bățăilor ei insistente la câte o ușă, deci nici pomeneală de vreun mijloc de transport spre satul părinților, mama și fiica o iau pe o potecă flancată de portocali, și astfel ajung la casa exaltatei Concetta și a familiei ei: soțul Vincenzo, un pungaș „redus la minte”, și fiii Rosario și Giuseppe, „amândoi bruni, cu fețe pătrate și brutale”, care fugiseră din armată în momentul armistițiului, se ocupau cu învățarea necușere și, desigur, „se temeau să nu fie arestați de patrurile fasciste, care colindau peste tot, ridicând oameni pentru a-i trimite la muncă în Germania”.

N.B.: Vrând parcă să demonstreze justetea mitului eliadesc al eternei reîntoarceri, Alberto Moravia își readuce eroinele în murdara și înfricoșătoarea casă a Concettei, dar asta numai după eliberare și după violarea Rosettei într-o biserică de către niște soldați arabi din armata franceză, adică atunci când Rosetta deja se transformase/pervertise atât de mult, încât nu se sfia să-și facă menderle, inclusiv cu Rosario, sub ochii mamei sale, ba chiar să-i arunce acesteia în față: „(...)vreau să fac dragoste pentru că-i singurul lucru care-mi place și pe care mă simt capabilă să-l fac. Și de acum înainte o să fie mereu așa, de aceea nu-mi mai pune asemenea întrebări, pentru că n-am să-ți pot răspunde decât mereu același lucru”.

Deocamdată, întrucât Rosetta avea o fire blândă și o puritate cu adevărat îngerească („Dumnezeu știe că, dacă a existat vreodată un înger pe pământ, apoi ea era acela”), iar Concetta părea hotărâtă s-o sacrifice pentru ca fiii ei să scape de urmărirea fasciștilor, acei fasciști – ne spune autorul – care „erau niște fanfaroni de cea mai rea speță, niște vagabonzi, care aveau interes să îmbrace cămașa neagră, tocmai acum când lumea cinstită o lepădă!”, Cesira izbutește ca, împreună cu fiică-sa, să părăsească bârlogul bandiților și apoi să îngroașe numărul refugiaților din localitatea montană Sant'Eufemia. Cică, se încuraja Cesira în momentul sosirii, „doar ca o perioadă provizorie, de numai două săptămâni”. Șederea avea să dureze taman nouă luni...

Femeie neinstruită, însă din plin înzestrată cu curaj (efectiv pune cuțitul la gâtul unui șantajist din Roma!), cu energie, istețime și acel sănătos bun-simț țărănesc, Cesira își formează opinii clare și judicioase despre persoanele și comunitățile cu care vine în contact direct ca negustoreasă și mamă, sau care, prin forța împrejurărilor vitrege, puteau să influențeze viața ei și a Rosettei: despre englezi gândea că au venit doar „ca să distrugă casele refugiaților”; despre soldații

italo-americani că, spre deosebire de adevărații americani („înalți, blonzi și slabi”, însă „bine educați și respectuoși”), erau doar „niște nenorociți”, cu care „niciodată nu știai cum să te împaci”; în raportul țărani-refugiați îi prefera pe primii („Această preferință venea poate și din faptul că eu, înainte de a fi negustoreasă, fusesem țărancă”), cultura ultimilor servindu-le „doar ca să-i facă mai răi”; nu se îndoia de realitatea italiană în vreme de război, adică atunci când „nenorocirile noastre ne făceau indiferenți la nenorocirile altora” și când „pier cei mai buni, pentru că ei sunt cei mai curajoși, cei mai altruști, cei mai cinstiți”, precum și de cea de după terminarea războiului, respectiv atunci când acesta continuă să se facă simțit „ca o fiară rănită, în agonie, care mai încearcă încă să facă rău și care în orice moment îți mai poate trage o labă”.

Motive întemeiate ca remarcabila eroină a lui Alberto Moravia (o Vitoria Lipan a italienilor) să nu se simtă nicicât atrasă de negustorul Filippo, cel care constituie expresia refugiatului lacom, meschin și mulțumit de sine (toate discuțiile acestuia, în general ale tuturor refugiaților erau despre mâncare, foamete, sosirea englezilor, bombardamente, restricții și război), ci de Michele, fiul negustorului. Da, pentru că licențiatul Michele era – ne informează eroina – „un tip curios”: în stare să-i spună unui ofițer italian că-i hoț, în stare să se rușineze cu un tată care întruna vorbea doar de mâncare și bani, în stare să susțină că ignoranța este cauza tuturor nenorocirilor (nu doar ale italienilor) și că frumusețea este „o ispită”, nu în ultimul rând, în stare să afirme cu curaj că nazismul înseamnă „combinația între rău și simțul datoriei” și să-i numească bandiți pe toți fasciștii.

O atare gândire și atitudine sunt întru totul verosimile, totodată explicabile, prin faptul că Michele este purtătorul ideilor socialiste ale autorului și că, în această calitate, el trebuia să devină martirul internaționalismului proletar: „(...) vorbea frumos numai despre țărani și muncitori”, deși – completează Cesira – „nu-i cunoștea nici pe unii, nici pe alții”, iar pe ultima turnantă a conflagrației este obligat de o patrulă nemțească să le servească de călăuză în retragerea lor prin munți, expediție în care este împușcat.

În ultimul capitol al romanului, adică după ce Rosario fusese ucis de alți nelegiuți lângă camionul cu care intenționa să le ducă pe eroine la Roma, în noul camion care le ia, Cesira vede cum lacrimile curgeau șiroaie din ochii Rosettei, dovada că aceasta nu se schimbase atât de mult cât se temuse, totodată convingerea că durerea ei sinceră „ne mântuise în ultima clipă”.

Programul de autocumințire al rebelului

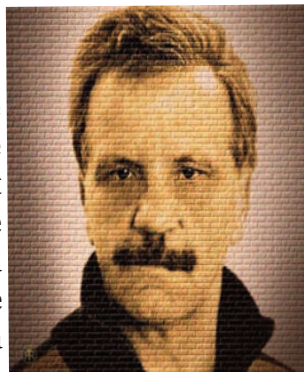
Victor ATANASIU

O figură originală în peisajul literar actual literar este Ion Iancu Vale, poet remarcabil, nu ignorat de recenziți, totuși neintrat în atenția criticii pe măsura valorii sale. Comentariul cel mai concludent despre versurile lui este, până în prezent, cele ale regretatului Tudor Cristea. Este limpede, scriitorul este un autodidact ambițios și, deși nu beneficiază deloc de o stare chivernisită, a condus câteva publicații, iar în momentul de față face posibilă apariția, număr de număr, a revistei târgoviștene Climate literare (faptul se-ntâmplă de câțiva ani buni).

Născut în 1947, el a debutat ca poet de abia în 1986, deci la aproape 40 de ani, așadar, la vârsta la care alți stihuitori ori au pus lira în cui, ori au încheiat ceea ce aveau de spus semnificativ în plan estetic, ori chiar și-au terminat socotelile cu viața. O comparație cu tipul de destin poetic încarnat de Arghezi nu este posibilă, întrucât acesta a debutat doar editorial târziu, nu și în revistele literare însă. Figura spiritului creator la poetul nostru rimează cu specificul alcătuirii sale umane. A fost, sau cel puțin îi place să spună că a fost, un zurbagiu, din pricină că s-a manifestat ca un prea zelos adorator al lui Bachus. E clar că și-a impus apoi un program rigid de autocumințire. Bachus nu a mai fost zeul său, omul nu mai este deloc zurbagiu, dar un întreg clocot lăuntric a fost autodirijat pe o albie constructivă. Pe această albie curge însă un șuvoi la fel de năvalnic, larma s-a transformat în patetism, zgomotul și furia, cum ar fi zis Faulkner,

s-au metamorfozat în declarații incandescente, în fulgurante viziuni ale adorației, nu numai ale ființei iubite. În acest articol am în vedere evoluția poetului de până în 2014 (inclusiv), evoluție bine reliefată de antologia Singur în turn, apărută

acum cinci ani la Editura Bibliotheca, care este, indiscutabil, una dintre cele mai bune edituri din țară. În opinia mea, volumul reprezentativ la modul acut pentru poet este Înger sechestrat, publicat în 2002. Vocația artistică se manifestă în compuneri scurte. Tocmai datorită comprimării un ce spiritualizat-șfichiuitor se inculcă cu subtilitate în conștiința cititorului. Sunt poezii de dragoste într-o tonalitate nu prea specifică literaturii noastre, căci e vorba de un sentiment înfrigorat, rigid, asemenea acelor gulere de modă spaniolă la care se referea Cyrano de Bergerac în piesa lui Edmond Rostand. Receptorul “adulmecă” o atitudine de intoleranță, de sălbăcie chiar, în proslăvirea suavității, în declararea nobile-concis-patetică a unui sentiment de venerare absolută a ființei iubite. Același sentiment de neînduplecare întru idolatrie poate fi, în alte compuneri, al adoratei pentru adorator. Specificul situației mă obligă aici să citez, căci parafraza ar scutura tot polenul de pe aripile fluturului liric: „ea se face sabie/ când mă întâlnește/ ca să fie dreaptă întru-totul/ tăiș îi sunt cuvintele / și gesturile și privirile / pe care le descoperă / în fiecare clipă a revederii / decapitându-mă cu o tandrețe / de care nu a avut parte /nici un Carol și nici un Ludovic / al nuștiucătelea / duce apoi acasă/ într-un coș cu flori/capul meu neîncoronat/ capul meu frumos/ nesătul de sabia iubitei /de lumina tăișului ei”. Acordurile vechi ale unuia dintre poeții Văcărești („Când nu te văz/ Am chinuri,/ Iar când te văz/ Leșinuri”), sunt purificate de tot ceea ce înseamnă teatralismul cântecului de lume și îmbibate de tragism existențial. În țesătura poeziei lipsesc cu desăvârșire accentele cinice, deși astăzi era loc berechet chiar și pentru unele sardonice, (de mare tandrețe au avut parte când li s-a tăiat capul Carol I al Angliei, ori Ludovic al XVI-lea al Franței),

Întrucât ansamblul este de o gravitate compactă, mai mult, aş spune că în gravitate se înneacă totul, precum în acea apă primordială Pământul cu atâtea milioane de ani în urmă. Masochismul însuşi e învelit în folii fine, dar plămădite dintr-un material indestructibil, de sublim.

Poetul ne aduce aminte de acorduri eminesciene, având însă talentul de a le face a suna în text ca ale sale: "ţese-mă, Doamne / covor mângâios şi moale / să m-aştern în uşa casei mele / să nu-şi vateme iubita mersul / când îmi trece seara pragul". Iată deci Atât de fragedă..., într-o variantă în care, fireşte, rolurile celor doi alcătuitori ai cuplului sunt inversate, iar o anume calitate sublimă este dorită, nicidecum existentă. Originalitatea rezultă din aceeaşi încătuşare a extazului în parametri riguroşi, implacabili ai intoleranţei.

Rareori se pot observa în acest volum scăderi flagrante. Iată unele, provenite din complicate trimiteri liveşti, având la bază intenţia de a se releva simboluri adânci. Aşa, de pildă, este Decizii. Poetul revine la el însuşi în alte compuneri, precum Eroare, Patos, Ca un strigăt tăcerea, Ea e femeia.

Variantă personală, scurtisimă, a Luceafărului o aflăm în Necesara sosire, Cătălina fiind aici elementul iluminator, iar în locul armoniei căderii maiestuoase de strofe apar enunţuri sincopate. Ajungerea la sublim e în context un fel de urcare a crucii pe Golgota: „vin de departe iubito / cu sufletul plâpând şi trupul flămând / dintr-un univers / abia născut încă sosesc / unde am rătăcit fără busolă şi hartă / negăsindu-te la nici o poartă / neaflându-te în nici o soartă / o, au trecut atâtea ani nelumină / de când nu te mai ştiu / tâmplă firavă de cer albăstriu / de aceea vreau acum tot o gură să fiu / palmele mele să aibă gură / umerii mei gură să poarte / călcăile mele gură să fie / să nu obosesc devorându-te / vin de departe iubito / dintr-un univers / abia născut încă sosesc / sunt mulţi ani nelumină de când / obsedantă te port / ca pe moarte în gând”.

Acest „nelumină”, ne duce cu gândul la un mare poet, cu celebrele sale Necuvinte. Ion Iancu Vale, închină, de altfel, un splendid poem lui Nichita Stănescu.

Autorul a debutat cu placheta Lupii la mare, în 1998, şi este absolut remarcabil saltul valoric pe care l-a făcut de la această apariţie editorială la cea

următoare, despre care am vorbit până acum. Lăudabil este, de asemenea, simţul autocritic. Poetul a plasat bucăţi selectate din acest volum de debut la sfârşitul antologiei publicate la Editura Bibliotheca, aşadar şi-a dat seama că Lupii la mare se află la coada plutonului alcătuit din cărţile lui. Aici sunt compuneri ample, beneficiind de o versificaţie impecabilă, în care se vorbeşte ba despre tumultuoasa sa existenţă anterioară, ba despre moartea tatălui... Modelele inspiratoare sunt vizibile, iar originalitatea nu poate decât să sufere din acest motiv. Totuşi e de semnalat o anume virtuozitate a acestor variaţiuni pe teme date. Iată o copie, creionată cu destulă îndemânare, după Mircea Dinescu: „Priveam extazul tău prin fumul de ţigară / Când auzeam ţâşnind o mică niagară / Şi albii tăi genunchi, nervos, îi desfăceai / Erai superbă, doamnă, în parc când te... plimbai”.

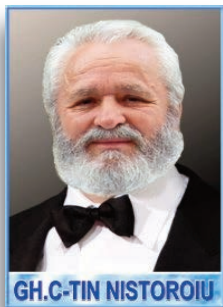
Din placheta Soldat în războiul final (2006) sunt de reţinut câteva poeme în linia celor din Înger sechestrat, parcă însă nu aflate la aceeaşi cotă de strălucire. Ieşirea în oraş este o parafrază a unor celebre sintagme lirice ale lui Verlaine, cu precizări cam prea prozaice şi încărcate de o dominantă a mohorelii, care nu putea fi mai intensă decât aceea a fundamentalului poet francez: „astăzi o să iasă-n oraş / şi chiar dacă şi -n suflet îi plouă / iar draga lui nu-l mai iubeşte / ca înainte / astăzi o să iasă-n oraş”.

Volumul Revelaţii, apărut tot la Editura Bibliotheca, în 2013, conţine poeme ample, aflate aşadar, de regulă, într-o partitură improprie poetului. Punctul de sus al acestei cărţi îl reprezintă o anume moarte, subintitulată perla ahee. Dacă bucata ar fi cunoscut dimensiunea abreviată a pieselor din Înger sechestrat, rezultatul ar fi fost încă mai îmbucurător. Mă mulţumesc să citez finalul: “ Pot, însă, să te asigur că nu te voi uita niciodată, (...) că o să te caut asiduu / în vise, în gând, în aer, în lumină... / sau ca pe o Perlă ahee / pe fundul mării Egee. / Şi Doamne, ce dor, ce dor o să-mi fie de tine! / De aceea, te rog, nu muri, nu muri înaintea mea (...)”.

Bucureşti-2019

LUCEFERI AI ORTODOXIEI - DR. ARISTIDE LEFA

Gheorghe Constantin
NISTOROIU

„Suntem contemporani cu strămoșii și ei sunt contemporani cu noi. Noblețea lor e noblețea noastră, vitejia lor e vitejia noastră, victoriile lor sunt victoriile noastre, suferințele lor sunt suferințele noastre. Apărându-le memoria ne apărăm pe noi. Noi suntem prelungirea lor în istorie, așa cum urmașii vor fi prelungirea noastră.”

(Mitropolit ANTONIE PLĂMĂDEALĂ)

Într-o casă model a țăranilor harnici, dar habotnici creștini armâni Ana și Nicolae Lefa, din Cârja Vasluiului se naște Tedi Aristide la 17 Februarie 1923, sub purtarea de grijă a Sf. M. Mc. Teodor, Tiron și Mariamna și a binecredincioșilor împărați Marcian și Pulheria. Crește ferit de greutățile cotidiene, urmând cu brio școala generală, înscriindu-se și absolvind Liceul Teoretic Mihail Kogălniceanu din Vaslui (1934-1942). Grație sensibilității avute și a râvnei de a ajuta pe câți mai mulți năpăstuiți urmează Facultatea de Medicină la Iași (1943-1946), după care se transferă la București, fiind angajat la Spitalul Militar Central pe postul de intern-onorific la chirurgie, slujind cu abnegație.

Viața în capitală își continuă în mai mare măsură decât altă preocupare desăvârșirea în școala naționalist-creștină cu tăria miracolului și responsabilitatea asumării ca fiu al acestei Națiuni, al cărei destin este unic în drumul spiritualității sale înspre Calea Mântuitorul Hristos.

Serviciul Secret de Informații plătit de „statul celor tari” împotriva Națiunii creștine, veghind la dezordinea armoniei sociale, îl arestează la 22 Mai 1948, oferindu-i penitenciarul Jilava, ca prim popas al detenției lui în drumul afirmării demnității creștin

ortodoxe române. Tortura călăilor care s-a depășit pe sine și pe mulți alții, nu l-a înfrânt însă, dar la condamnat la 8 ani muncă silnică, pe 19 Ianuarie 1949, pentru cele două mari crime închipuite și preînchipuite: cea de înaltă trădare, precum și echivalenta de uneltire contra ordinii sociale. De la densitatea umedă a permanentei Jilava, Doctorul Aristide este transferat cu timpanul spart la Infernul de la Pitești. Bolnav fiind, are șansa să scape de cursurile torturii diavolești conferențiate pe tematica infernului de demonicul instrument fără egal, Eugen Țurcanu.

Ajunge la Târgu Ocna - penitenciarul cu o oarecare permisivitate a tratamentului carceral unde colaborează cu medicul oficial Margareta Danielescu-Pescaru, opunându-se continuării metodelor de reeducare gen Pitești, preconizate de politrucul neaoș Șleam Augustin. La Tg. Ocna exista cutremurătoarea, încremenitoarea diabolică celulă-cameră 4, Celula morții, care prelua într-un flux continuu pe cei foarte bolnavi și pe cei grăbiți să plece... Singura scânteie care mai pâlpâia în acea cameră mortuară era misticul Valeriu Gafencu. El a strâns în jurul lui un mănunchi de Lumânări, aprinse în rugăciunea isihastă, pregătite să ardă: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul!” Lumânarea este lacrima de foc a celui plecat ce arde în ochii de lumină a celui rămas!

În grupul mistic al acestor rugători se afla și doctorul Aristide, care a rostit permanent rugăciunea în închisoare și după ieșirea din temniță ori domiciliu obligatoriu până la marea eliberare: „Aici la Târgu Ocna au închis ochii peste 100 de bolnavi, care au primit moartea fără să cârtească sau să regrete viața pe care o părăseau, cei mai mulți în plină tinerețe. Acest eroism cotidian, susținut timp de ani și ani, fără nici un regret, până la jertfa supremă, este sublim și mult mai greu de suportat în comparație cu eroismul de moment, care, într-o anumită stare de exaltare, duce la acte de vitejie ieșite din comun. Aici am avut ocazia să trăiesc clipe de neuitat și satisfacții sufletești, pe care nu le-am trăit nici înainte, nici după această perioadă, oricât de paradoxal ar părea. Am simțit și m-am convins că dragostea creștină este cea mai puternică armă în lupta cu răul și acest lucru ne-a ajutat, atât pe mine, cât și pe ceilalți, să depășim încercările la care aveam să fim supuși.” (Aristide Lefa-Fericiți cei ce plâng. Ed. Eminescu, București, 1998, p. 68)

În Februarie 1953 este transferat la Gherla până la expirarea pedepsei în 1956, după care beneficiază

de domiciliu obligatoriu în comuna Rubla-Galați, iar de aici la spitalul din comuna Viziru. În 1957, primește Mărțișorul vieții, pe Cornelia-Mariana, fiica părintelui Bucur Ferăstrău, care avea același regim obligatoriu. Li se naște prima fiică Nicoleta-Cristina la 8 Decembrie 1957. Bucuria le va fi însă frântă cu cea de-a doua arestare la 19-20 Septembrie 1958, pentru colonia Noua Culme din Constanța, adăugându-i o pedeapsă de 36 de luni. După un an al îndurărilor condițiilor destul de vitrege este mutat în Deltă, pe malul Dunării la colonia Grindul Peripravei. Refuză continuu colaborarea cu securitatea, aflându-se în închisoare, fapt pentru care își mai adaugă 36 de luni de temniță. Pentru a-i curma îndârjirea naționalist creștină, securitatea aderă la tertipul odios al lășității caracteristice: o forțează pe soția sa să divorțeze în anul 1963. Doctorul armân n-a cedat nici de data aceasta și nici altădată. După 16 ani de închisoare a fost eliberat la 9 mai 1964.

După greutăți și refuzuri ajunge să fie încadrat la secția chirurgie a spitalului din Copșa Mică. Familiei creștin-ortodoxe Doctor Aristide și Cornelia-Mariana i se naște a doua fetiță Delia-Mariana, la 1 Iulie 1967. Grație trecutului său, Doctorul Aristide nu poate termina facultatea de medicină, absolvind doar facultatea de Biologie între 1968-1972, la fără frecvență. Lucrează la policlinica Ilfov, la Spitalul Clinic al Sectorului 4 și la Policlinica cu plată nr. 2, ca biochimist. Trece cu greu momentul tragic al morții fiicei sale cea mare Nicoleta, la 22 Octombrie 1988. După evenimentele și tulburările post lovitura de stat din Decembrie 1989, instituie cu un grup de colegi Fundația „George Manu” și în cadrul ei revista „Permanențe”, fiind primul ei redactor și colaborator până la sfârșitul vieții. O parte din articole au fost publicate în broșura „Pentru cunoașterea adevărului” (ediția a II-a, 2000). Continuă seria de articole la alte publicații din țară și diaspora. Scoate la Editura Eminescu în 1998, volumul autobiografic „Fericiți cei ce plâng.” La capătul unei îndelungi suferințe, care s-a prelungit parcă în pseudo-libertatea impusă urcă înspre camarazii săi din Cerul Verde dacoromân al Ortodoxiei Veșnice, la 12 Iulie 2009.***

Cu Doctorul Aristide Lefa m-am întâlnit deseori la Biserica Sfântul „Ilie”-Gorgani, de lângă fostul Palat al Justiției-București. Venea întotdeauna însoțit de cea de-a doua soție Feodora Popovici, ambii extrem de distinși. Cum eu ajungem mai de vreme în Biserică, le opream două locuri pe scaunele din fața mea. Ne salutăm, îmi mulțumea ceremonios, schimbam câteva cuvinte de politețe, primeam câte un articol și câte o invitație la un simpozion sau o comemorare anume. Alte întâlniri au fost la Aiud, la Predeal, la Balaciu, la Biserica Sapienția, ctitorie a

Părintelui Constantin Sârbu-erou și martir al închisorilor sau la conferințele de la sala Dalles, unde se întâlnea parte din marea Elită spirituală a Neamului.

În vara anului 2008, am avut prilejul să-i înmânez invitația și programul primului Congres al Rezistenței prin Religie care s-a ținut în Cetatea domnească și religioasă de la Curtea de Argeș, pe parcursul zilelor de 21-23 Septembrie. Mi-a mulțumit călduros și m-a asigurat că are să vină cu mare bucurie. Hazardul a fost însă că s-a îmbolnăvit și n-a mai putut veni...

Viața, persoana, personalitate Doctorului Aristide Lefa s-a împletit într-o verigă de aur a Neamului, printr-o dăruire permanentă celor aflați fără ajutor, printr-o credință continuu întărită, printr-o nemărginită cinste, printr-o nețărnută modestie, printr-o infinită cinstire adusă Strămoșilor și printr-o divină dragoste întru Medicul său suprem Iisus Hristos, dincolo de critica îndreptățită adusă Nației și nouă urmașilor:

„De ce neamul nostru, ne întreabă Doctorul Aristide, are această nenorocită trăsătură: să se supună celor ce-i conduc și să le execute ordinele fără discernământ? Mentalitatea de iobag încă n-a ieșit din sufletele multora dintre noi. Unii au nevoie de <<modele>> cărora să li se închine și pe care să le proslăvească.” (Fericiți cei ce plâng. Ed. Eminescu, București, 1998, p. 172) Fericiți cei care și-au iubit Patria, Pământul și Cerul mai presus de sine!

Despre groaznicul Infern al torturii diabolice de la Pitești unde a pățimit și doctorul Aristide Lefa a dat mărturie lui Dumnezeu marele poet al Canalului Andrei Ciurunga: *„Doamne, spre tronul de județ din rai,/ fără condei în mâini, fără hârtie,/ îngenunchez cu limpezimi în grai,/ ca să-Ți aduc această mărturie.”* De câte-am să Te chem să cercetezi/ Ți se va-nrâncena pe tîmple părul/ și pe alocuri poate n-ai să crezi,/ dar jur că Ți-am adus tot adevărul.// Uite: aici am sânge în pahar,/ sângele meu supt noaptea de stafii,/ și dincoace-am adus în buzunar/ unghii pe care mi le-au smuls de vii.// M-au pus în jug, cu fierul pe grumaz/ și m-au plătit cu răni și cu ocară./ Cu câte palme-am strâns pe-acest obraz/ aș fi putut să prăvălesc o țară.// Tu, Doamne, ai văzut când m-au răpus,/ căci nu puteai să fii în altă parte./ De nu Te-aș fi știut acolo sus/ aș fi băut ca dintr-un vin de moarte.// Acum, eu, cel umil de sub poveri,/ Îți las ce numai Ție Ți se cade;/ Judecă-i Tu pe cei ce până ieri/ m-au frânt sub bici și m-au prădat de roade.” (Andrei Ciurunga, Poemele cumplitei Canal. Ed. Universală-Craiova-1992).

Un poet uitat ?

Benone Burtescu

Gabriel MIHALACHE

PREAMBUL: S-a întâmplat și se mai întâmplă ca poeți cu har celest, născuți și nu făcuți să nu ajungă, din diverse cauze, la stadiul de cunoaștere și recunoaștere, pe care creația lor de excepție o merită. Unul dintre aceștia este și poetul dâmbovițean Benone Burtescu pe care iată, Gabriel Mihalache, poet și el, un apropiat și un bun cunosător al vieții și operei acestuia, le evocă aici.

I.I.V.

La data de 15 ianuarie 1940, (nefastă coincidență, sau poate fastă, nimic nu este întâmplător...), în satul Șuta Seacă, aproape de Târgoviște, s-a născut al șaptelea copil, din cei unsprezece, al familiei Burtescu, numit Benone (Ben Oni) care tradus, înseamnă Fiu al Durerii, nume ce la marcat și la urmărit îndeaproape întreaga viață. A venind într-o lume ostilă, în plin război Mondial, care aducea prin sate noastre sărmane, plânset și jale... când marele cutremur din 1940 distrugea case și biserici, când în Transilvania se petreceau atrocități incredibile și de ne imaginat, (la Ip și la Trăzne) și când peste tot era sărăcie, foamete și durere. Da, în acel timp, s-a născut un Fiu al Durerii, un Fiu al Poeziei creștine românești.

Tatăl său, Burtescu Ion s-a căsătorit cu Mihalache Stanca, făcând o nuntă simplă de țară, dar în deplină dragoste, respectând pios, ritualurile creștinești și civile. Erau din același sat, o familie așezată pe Deal, iar cealaltă în Vale. Familii despre care se crede că au fost împământenate aici, de chiar Tudor Vladimirescu, pe moșia Boierului Șutu.

De la bunicul sau dinspre mama, „bătu” cum îi plăcea acestuia să i se spună, Mihalache Ion (un înțelept al satului) a auzit pe viu, la gura sobei și nu numai, despre cele două războaie mondiale – „pacoste peste omenire”, care au înjumătățit tineretul satului, mutilând familii și speranțe, distrugând pacea și bucuria omului de la țară.... și care au făcut, astfel, ca apa pâraului Șuta să devină și mai sărată, și mai ales despre istoria acestei lumi,

trecute și viitoare - profetic vorbind.

Copil fiind, de numai cinci ani, vremurile acelea l-au marcat pentru totdeauna și nu le-a uitat! Le-a luat cu el pe oriunde l-a dus viața! A trăit cu ele și a murit cu ele, neînțelegându-le pe toate, pe deplin. Multe întrebări îl frământau și-i răscoleau sufletul, cum vom afla, mai târziu din poeziile lui... A învățat și a înțeles totuși, că trebuie să trăiască frumos, să fie credincios în cele mai mărunte lucruri și să caute înțelepciunea, țelul suprem.

Benone Burtescu a absolvit cu brio primii șapte ani de școală în satul Șuta Seacă. La început, această școală avea doar două săli mari de clasă din care, ulterior, s-au făcut patru săli de curs, hol, cancelarie și magazie de lemne. A fost una dintre primele școli înființate de Spiru Haret în județul nostru, învățământul din mediul rural din județul Dâmbovița fiind evidențiat încă din secolul al XVIII.

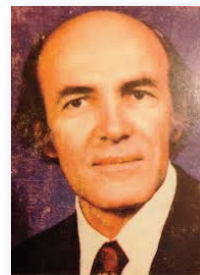
„Domnul a cerut Mitropolitului, în același an, să facă „domnescul nostru pitac pentru școala din domnescul nostru oraș Târgoviște”. Învățământul din mediul rural din județul Dâmbovița este evidențiat în documente încă din secolul al XVIII-lea. Una dintre referiri este la Școala de la Pătroaia, înființată la 3 iunie 1746, dar și la Șuta Seacă sau Cornești.” Pagini inedite din istoria învățământului dâmbovițean

Dintre referirile făcute, putem nota ca Școala de la Șuta Seacă este „bătrâna noastră școală”, care a dat societății, oameni educați, cum rar găseai pe atunci prin țară. Elev fiind, a publicat aici, primele poezii în revistele școlare, care promovau tinerele talente! A urmat apoi studiile medii pe care le-a făcut la Liceul „Ienăchiță Văcărescu”, unde s-a remarcat ca un elev bun și talentat. Mai pe urmă s-a stabilit în București și a lucrat la Direcția de Sănătate, colaborând la revistele în domeniu și fiind apreciat nu numai ca specialist, dar și ca poet de valoare.

Pe versurile lui Benone Burtescu, se intonează astăzi, în toată lumea, cântece creștinești, și nu puține, promovate atât de Protestanți cât și de Ortodocși, și putem spune fără să greșim, că este cel mai mare poet neoprotestant, atât prin cantitatea de valori creștine redată oamenilor, dar mai ales, prin frumusețea și calitatea versului cu încărcătură duhovnicească, mustind a inspirație divină.

El a scris o poezie plină de sensibilitate, sentimentală, cu o trăire lăuntrică profundă și o metaforă amplasată în așa fel încât să surprindă foarte plăcut cititorul.

Și cum tot ce-i valoros, este dat (mai totdeauna) deoparte, după cum vom vedea mai târziu, din

cursul și peregrinările sale prin viață și lume. Contemporanii lui, societatea, vremurile, țara și chiar biserica lui, nu l-au promovat, nu i-au confirmat valoarea și nu l-au tipărit decât sporadic, fapt ce părea că nu-l deranjează mai deloc. Însă, îngrădirea libertății religioase din acea vreme, suprapusă peste ne respectarea libertății de exprimare a omului, a acestui drept fundamental, l-au determinat, fără vrerea lui, să ia calea exilului.

În exil, ia fost însă, și mai greu. Dorul de țară îi măcina sufletul, îi rodea din viață... puțin câte puțin, până când... poetul explodează prin cuvintele: „mă face sa sufăr pentru poporul român”!

Spunea în poeziile lui, încet, abia șoptit, abia să se audă dintr-un suflet durut: „mă simt străin și singur pe pământ” sau „durerea mea o știe Domnul”... sau își invoca mama, către care își descărca toată amărăciunea, ca ea să-i aline durerea, să-i cânte un cântec de leagăn și să adoarmă liniștit, știind că cineva îi veghează somnul.

Și a adormit... În exil, la 20 martie 2015.

Poeții creștini nu au fost prea luați în seamă, în perioada comunismului. Nume precum Vasile Voiculescu, Ioan Alexandru și alții nu erau cunoscuți de marele public. În galeria lor, cu prisosință își merită locul și poetul Benone Burtescu.

POEME de Benone Burtescu

Ascunde-mă sub crucea ta

*Doamne,
Când îmi vei pune inima în cumpănă
S-o vezi în dreptate cât e de grea,
Ca să nu fie găsită prea ușoară
Pune și crucea Ta lângă mine*

*Când sufletul meu îl vei măsura
Să vezi dacă se potrivește pentru Împărăție
Aducă la el și crucea Ta
Să capete mărirea intrării-n veșnicie*

*Când mă vei număra după gânduri și cuvinte și fapte,
Numără, Doamne, -n dreptul meu și crucea Ta
În loc de șase să mă afi șapte,
Sub steagul celor de șaptezeci de ori și de ori
Și de-o vecie de ori câte șapte.*

*Sau ..., Doamne, și mai bine,
Nu pune crucea Ta lângă mine,
Ci minunat, cumva
Ascunde-mă pe mine în crucea Ta.*

Rugă pentru mama

*Doamne,
Pentru mult ce mă iubește,
Pentru ce frumos mă crește,
Fă-i o casă mamei mele
Pe câmpia dintre stele.*

*Pentru mult ce-a plâns de mine
Să mă-n vețe ce e bine,
Fă-i un loc și ei îți cer
Într-o țară de prin cer.*

*Pentru cât este de bună
Când pe lângă ea ne-adună,
Fă-i un rost pe undeva
Prin împărăția Ta*

*Și mai fă-i și o livadă
Mere-n poala ei să cadă,
Cu luceferii grămadă*

*Și din primăveri și toamne
Fă-i vecie mamei, Doamne.*

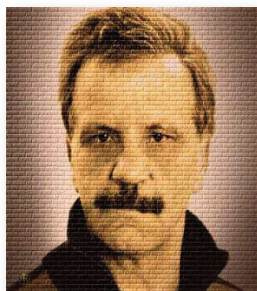
Cunosc un drum

*Cunosc un drum între pământ și cer
Și-așa-s de fericit că îl cunosc...
În fiecare zi alerg pe el,
Pe el
În fiecare zi cu Domnul mă-ntâlnesc.*

*Si-alerg în zori
Căci știu că El m-așteaptă,
Apoi pornim spre sus
Și mâna mea-n puternica Lui dreaptă
Îmi e tărie pentru înc-o treaptă
Și mi-e de-ajuns,
Caci la cetatea slavei
Aș vrea s-ajung până-n apus.*

*Și-aștept o zi
Când pe-acest drum vom fi departe,
Depart de pământ,
De cer aproape
Ca la un pas...
Când domnul îmi va spune
Ca lui Enoh cel drept:
E ceru-așa aproape
VIN ACAS!*

FUGIND SAU ACASĂ, CÂNDVA, CU MIRCEA HORIA SIMIONESCU

Ion Iancu VALE

Stimate domnule M.H.S.,

Încep prin a-mi cere scuze pentru meschinul fapt de nu-mi fi onorat până în prezent datorită ce-o am la dumneavoastră, dar vă asigur că nu am uitat de ea...

Vă scriu de data aceasta din Somova, o localitate în apropierea oraşului Tulcea. Iată că destinul meu de hoinar m-a adus şi-n mirificul univers al Deltei. Tabăra noastră se află la marginea localităţii şi de lângă ea începe balta. Ea, tabăra, este pustie până la începerea campaniei geologice (în aprilie). Din toamnă aici nu se găseşte decât un om, care are grijă să nu-i fie deranjată solitudinea.

De două săptămâni eu sunt cel care o face, urmând să mai stau aici încă pe atât. Vieţuiesc într-o căsuţă tip câmp, singur şi bucuros că am lângă mine caietul în care scriu, câteva cărţi, un aparat mic de radio, un reşou şi câteva „canţarole” în care-mi pregătesc mâncarea (ce puţin îi trebuie unui om pentru a se simţi bine!). Am uitat. Mai am lângă mine un dulău negru-corb, moştenire de la băieţii plecaţi în ţară şi cu care „împart bucata de pâine...”. De asemenea, e foarte prezent şi vântul, care-mi zgâlţâie somnul şi uşa când o uit deschisă (ieri era gata, gata să o rupă)

Dimineaţa când mă scol amuşinez aerul, ce-mi aduce mirosuri necunoscute, mie ca muntean. Ceva tot îmi este familiar: mirosul primăverii, acelaşi peste tot, şi care în curând va schimba faţa lucrurilor.

Dar gata, am terminat cu sentimentalismele. Vreau, maestre, în continuare, să vă anunţ că am făcut şi eu pasul cel mare. Ajutat de un prieten geolog, Daniel Juverdeanu (cel despre care v-am zis la telefon că vrea să vă cunoască), flăcău de treabă şi dezinteresat ca Apollo, am predat şi eu o mapă cu poezii la „Cartea românească”. Prietenul meu este un apropiat al doamnei Maria Graciov, pe care bănuiesc că o cunoaşteţi, şi fost coleg cu fiul acesteia, poet şi

el. Am făcut împreună o vizită doamnei, dânsa a ascultat câteva dintre poemele mele şi a reacţionat salutar, după care m-a chemat la redacţie, unde am predat manuscrisul, urmând a fi înmănat domnului Mircea Ciobanu. Dar, ca întotdeauna, fac lucrurile fără cap şi coadă, căci nu am predat toate poemele şi nici nu le-am recitat după dactilografierea pe care mi-au făcut-o nişte colegi de la sediul întreprinderii. Mi-am dat seama de asta mai târziu, citind copiile, că este nevoie de unele corecturi. O să repar însă totul când o să ajung la Bucureşti, doamna Graciov fiind pusă în temă de amicul meu.

Încă ceva: doamna Graciov îl cunoaşte pe doctorul Răzvan Petrescu, pe care l-a ajutat şi pe el la publicarea primei cărţi de proză. Ce mai face Răzvan? I-aţi văzut cartea? Salutaţi-l din partea mea dacă-l întâlniţi!

Şi acum despre dumneavoastră: ce mai faceţi? Sper să fiţi sănătos, căci este necesar a ne mai fericii cu încă alte producţii literare. Ultima oară când am discutat cu doctorul Mircea Bogdan, acesta era foarte entuziasmat. Spunea că citindu-vă descoperă universuri inedite şi fantastice, lucru care nu i s-a întâmplat decât citindu-i pe Dostoievski sau pe Garcia Marquez. Ce mai aveţi în „atelier”? Nu v-am citit cam de mult ultimele două cărţi, nereuşind să le procur.

Închei. La radio se anunţă un concert al Filarmonicii bucureştene. Se va cânta din Hayden şi Ravel. Mamă doamne, iată-mă şi meloman...

Mi s-au terminat ţigările şi e dezastru. Noroc că am un borcan cu chiştoace şi hârtie de ziar. O să fac „penale” în seara asta, iar mâine o să dau o fugă până la Tulcea după ţigări.

Afară a început iar să bată vântul şi trebuie să mă duc să închid porţile, că le face praf nebunul ăsta de vânt.

Noapte bună maestre! Vă doresc sănătate multă şi la fel de multă cerbicie, ca şi până acum, în lupta cu faţa imaculată a colii de scris. La revedere!

Iancu Vale

P:S: Tot vă mai ţin o ţară, iertaţi-mă, căci iată ce zic : ...inima mea pasăre se făcu atunci / durându-şi cuib sub streşina iubitei / venea primăvara..."
Acelaşi

Somova 2 martie 1989

(Din vol. în lucru „Gânduri printre rânduri-texte

Societatea Scriitorilor Târgoviște în an aniversar 2020

Sunt ani buni de când Litere și S.S.T., reprezintă entități pregnante și cu amplă rezonanță, scrisă și orală, în arealul literar la nivel local, național și internațional.

De la facerea lor și până astăzi, (dar în mod sigur și în continuare), acestea vin să ateste harul și osârdia celor care în virtutea sacralului Testament al Vacăreștilor, activează în cadrul lor declinându-și condiția de scriitori, uni dintre ei de certă și notorie valoare.

Iată în continuare reperele care a marcat importantul eveniment:

- Douăzeci de ani de apariție a revistei Litere; cincisprezece ani de înființarea S.S.T.; douăzeci și trei de ani de la înființarea Editurii Biblioteca;

- Apariții jubiliare în 2020: „**S.S.T. Din istoria unei grupări literare**” - ediția a 3-a, realizată de un colectiv redacțional coordonat de președintele societății, scriitorul și editorul Mihail Stan - care cuprinde istoria grupării literare de la începuturi până astăzi, inclusiv prezentarea succintă a CV-urilor literare a celor 205 membri ai S.S.T., lista cărților publicate, referințe critice asupra activității lor literare, opinii critice.

- „**SST - în cultura cetății. Din istoria unei grupări literare**” - realizată de un colectiv redacțional coordonat

de editorul Mihail Stan - ediția a 3-a, cuprinzând activitatea literară a membrilor S.S.T., desfășurată în 15 ani de la înființare, prezintă atât în viața cetății, în țară cât și peste hotarele acesteia și evidențiată prin: lansări de cărți, mese rotunde, prezentări publice itinerante, simpozioane tematice, festivaluri, etc.

- „**Confreria. Convorbiri și confesiuni**” - autor Mihail Stan (cuprinde o serie de interviuri luate de autor unor scriitori, membri ai SST, și nu numai).

- „**Litere - Istoria unei reviste de cultură Dâmbovițenă**” (2020), autori, Mihail Stan și Alexandru Muscalu.

- „**Antologia Litere (425 de poeți în 20 de ani)**” - autor, scriitorul George D. Piteș, ce cuprinde prezentarea listei revistelor „Litere” în care au fost publicați, cât și poezii inserate în revistă, (selectate de autor), ale celor 425 de poeți, publicați în cei 20 de ani, de la apariția neîntreruptă a revistei.

Și ar mai fi multe, foarte multe de spus pe tema de mai sus, deocamdată însă : „**La Mulți Ani, SST - La Mulți Ani Litere**”

A consemnat Ion Iancu Vale

ROMANIAN CULTURE. ZIUA INTERNAȚIONALĂ A LIMBII ROMÂNE ! - 21 FEBRUARIE 2021

Timotei Cipariu (21 februarie 1805 – 3 septembrie 1887), erudit român transilvănean, revoluționar pașoptist, politician în Transilvania, cleric greco-catolic, membru fondator al Academiei Române, primul vicepreședinte, apoi președintele Asociației Transilvane pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român, lingvist, istoric, teolog, pedagog și orientalist, „părintele filologiei române.

Personalitate reprezentativă a culturii românești, cunosător a numeroase limbi (greacă, latină, ebraică, arabă, siriacă, turcă, persană, spaniolă, italiană, germană, engleză, maghiară), Timotei Cipariu a fost posesorul uneia din cele mai bogate biblioteci particulare din Transilvania, prețioasă și prin raritățile ei. Aceste cărți i-au fost procurate în special de prietenul său din București, librarul Iosif Romanov, și de reprezentanții companiei acestuia la Constantinopol și la Cairo.

Timotei Cipariu a fost unul dintre pionierii ziaristicii românești din Transilvania prin periodicele înființate și conduse de el:

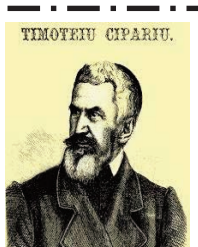
Organul luminării (1847, devenit, în 1848 Organul Național), primul ziar românesc cu litere latine, Învățătorul poporului (1848), Archivu pentru filologie și istorie între

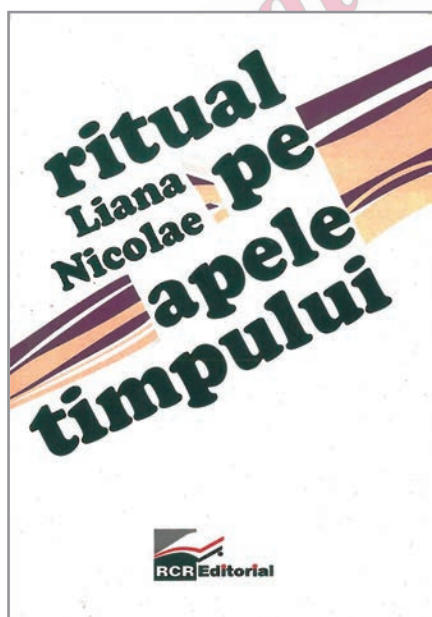
1867 și 1870 și în 1872 - prima revistă românească de filologie.

Timotei Cipariu a colaborat la „Foaia pentru minte, inimă și literatură” din Brașov cu studii, eseuri, versuri și traduceri, fiind membru fondator și primul vicepreședinte (1861-1866), apoi președinte (1877-1887) al Societății „Astra”. A fost membru al Societății Literare Române (1866), viitoarea Academie Română, fiind ales, mai târziu, vicepreședintele ei. A fost membru al Societății Germane de Orientalistică.

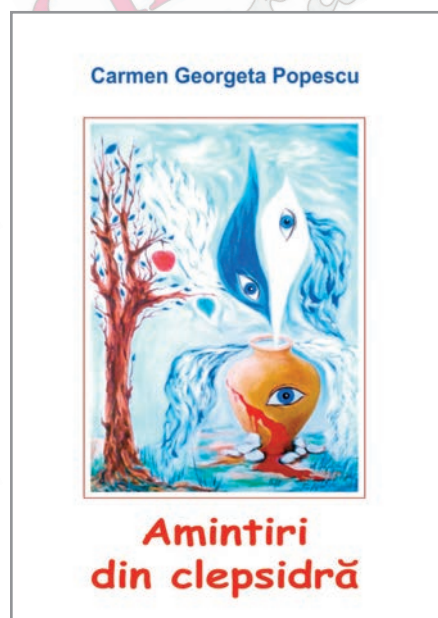
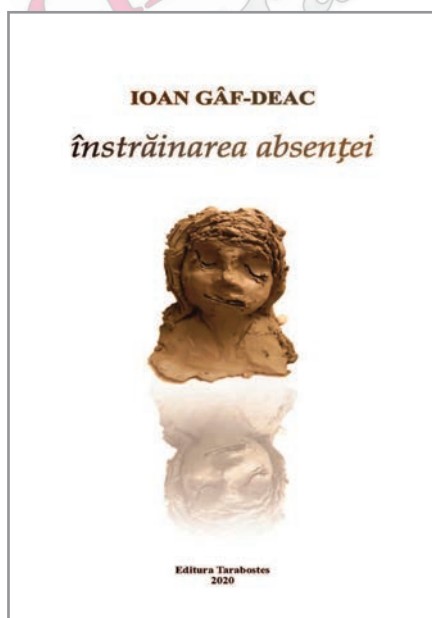
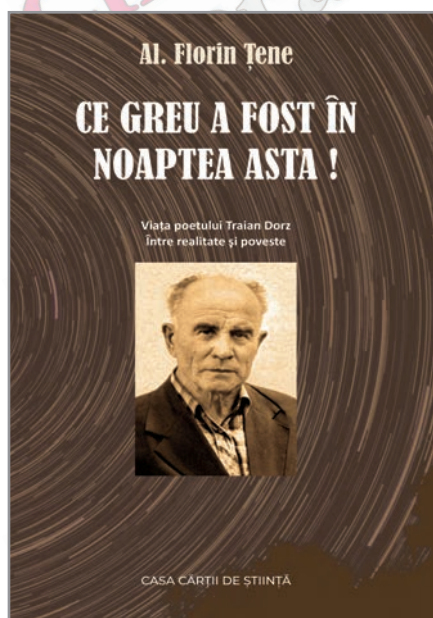
A publicat o foarte lungă serie de studii asupra limbii române și a gramaticii sale, fiind considerat unul dintre întemeietorii filologiei și lingvisticii românești. Prin studiile sale a căutat să dovedească drepturile istorice ale poporului român și originea sa romană. Influențat de Școala Ardeleană, a fost unul dintre adepții latinismului și ai ortografiei etimologice, fapt pentru care a propus folosirea predilectă a cuvintelor de origine latină și evitarea cuvintelor de origine nelatină. Pe tărâm politic s-a numărat printre militanții pentru drepturile poporului român din Transilvania, fiind unul dintre cei zece secretari ai Adunării Naționale de la Blaj din 1848. Membru în Delegația trimisă la Curtea imperială din Viena spre a prezenta revendicările românești, membru în Comitetul Național Român din Sibiu, iar în 1863-1864 membru în Dieta de la Sibiu.

Propus de Marian ILIE

Cărți din biblioteca revistei Climate literare

Cogito

„Ești ceea ce faci, nu ce spui că faci”